Iz vsebine:

- NAŠ ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR — str. 2
- TRŽIČANI IN NJIHOV PERSPEKTIVNI PLAN — str. 3
- PROBLEM IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH — str. 5

OB PRAZNIKU OBČINE KRANJ — str. 7

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 58 — CENA DIN 10.— KRANJ, 1. AVGUSTA 1958

KRANJ IN JESENICE PRAZNUJETA

Občani kranjske občine so tudi letos dočakali svoj praznik z novimi zmagami. - Razgovor s predsednikom jeseniške občine - Potem, ko so padle pregrade

Delovne zmage so najlepši spomenik onim, ki so dali svoja življenja za svobodo

V okvir ljudske vstaje slovenskega naroda vpada tudi odhod prvih borcev - delavcev iz Kranja in okolice v partizane. V teh dneh, pred 17 leti sta bili formirani ena partizanska četa na Veliki Poljani pod Storžičem, druga pa na Mohorju. Že takoj po formiranju obeh čet, so borci odšli v akcije in počila je prva partizanska puška na tem območju. Klic prvih partizanov »NA JURIŠ« je odjeknil v srcih vseh zavednih, svobode željnih ljudi in razplamtela se je borba na življenje in smrt. Vodeni od komunistične Partije so borci zadajali udarce okupatorju in domačim izdajalcem. Ni je pedi naše lepe Gorenjske, kjer borba malega toda ponosnega naroda ne bi pustila sledov naporov, žrtev in junaštev partizanov, ki so bili sposobni premagati najtežje in stopiti v nov čas, kot prerojeni ljudje.

Po osvoboditvi smo spoznali dvoje; ljudje, ki so tako silno stopili v zgodovino ne morejo biti več podobni hlapcem, temveč so zavestni tvorci novega socialističnega sveta; in drugič ta človek je tak, ker je v povojni graditvi pozabljal nase, delal za druge in sejal je setev, ki mogočno klije.

Prvi plodovi take setve se nam vse bolj očitujejo. Iz bojev povojne graditve in mednarodnih odnosov izhajamo čistejši, še bolj prekaljeni in enotnejši zato, ker ljubimo to našo deželo in to našo svobodo. Lik našega socialističnega človeka se zrcali v naših tovarnah, hidrocentralah, cestah, v preobrazbi vasi itd. Vsak tak objekt in vsaka duhovna vrednota je trden kamen ustvarjalnosti jugoslovanskega ljudstva v graditvi socializma. V teh naših tovarnah in na gradiliščih raste rod klenih ljudi, ki znajo spoštovati velika dela.

Ko praznujemo v teh dneh naš občinski praznik, se nehote ozremo na prehojeno pot, ki je bila težka, toda ovenčana z veličastnimi zmagami.

Ponosni smo, da živimo in ustvarjamo v deželi, ki je visoko dvignila prapor socializma z vsemi demokratičnimi oblikami dela, DS, družbenimi organi in niz drugimi organizacijami, kjer se naš človek uveljavlja in koristi skupnosti.

Uspehi, ki smo jih dosegli od formiranja občine, nam dokazuje zrelost naših delavcev in njihovo skrb za čimvečjo proizvodnjo, s čemer ustvarjamo življenje, vredno takih ljudi. Prav s politično zrelostjo delovnih množic je bilo mogoče podreti plot med občinskim LO in tovarnami, saj se danes vse bolj kristalizira občinska skupnost z vsem svojim naterialnim in duhovnim bogastvom. Nova podjetja, rekonstrukcije tovarn, novi stanovanjski bloki, šole in ceste ter razne druge komunalne ureditve nam zgovorno pričajo o tem, da socializem postaja stvarnost in da je človek v njem največje bogastvo. Še več zmag in uspehov nam ni treba naštevati. Nekaj pa ne smemo nikdar pozabiti, da je ta naša socialistična Jugoslavija prežeta z duhom revolucije in narodno osvobodilne borbe in zato ne more biti drugače, kakor je, da se borimo proti vsakemu, ki nam hoče kaliti našo neodvisnost in proti vsakemu, ki hoče podcenjevati naše zmage in naše delo.

Gotovo je prav naša enotnost in notranja demokratična ureditev tudi odraz naše zunanje politike. Ta politika je miroljubna, ker želimo sodelovati z vsemi, ki hočejo enakopravno sodelovati z nami, odločno pa zavračamo tiste, ki ljudstvo varajo, ali mu kažejo napačno pot. Prav ti nas spet napadajo, češ da ne gradimo socializma in da ustvarjamo nekaj, kar ni v skladu z njihovimi načeli, kot sile.

Tov. Tito je na proslavi v Sutjeski odločno povedal: »Vedno bomo poudarjali, da želimo sodelovati z vsemi in vztrajno se bomo borili do konca, da bi dosegli sodelovanje tudi z njimi, s tistimi, ki nas napadajo, da bi uvideli, da je bolje da nas nehajo napadati, ker nas ne morejo streti«.

Teh misli smo vsi ob proslavi občinskega praznika.

Rudi Balderman

Stanovanja, šole, vodovod...

»Letos bomo v okviru našega praznika slavili štiri pomembnejše delovne zmage,« je dejal predsednik Občinskega ljudskega odbora Jesenice **Franc Treven** v razgovoru z našim sodelavcem.

»In to so?«

»Vgraditev 2300 m dolgega vodovoda z Javorniškega rovta, s katerim smo povečali zmogljivost obstoječega vodovoda, ki spričo stalnih novogradenj že ni mogel več zadostiti naraščajočim potrebam jeseniškega prebivalstva. Dela so se vlekla že od 1953. leta dalje. Skupna vrednost novega vodovoda znaša 64,5 milijona dinarjev. V nekaj dneh bomo izročili prometu most nad železniško progo na glavni cesti proti Ljubljani, ki smo ga razširili in povečali. Dne 3. avgusta imamo v programu otvoritev nove osemletke in vodovoda v Žirovnici. Žirovniški vodovod ima dolgo zgodovino. O gradnji so prvič govorili že pred 88. leti, toda vse to dolgo obdobje je ostalo samo pri obljubah. Vodovod so začeli kopati 1953. leta. Prebivalci so pomagali s prostovoljnim delom in materialom. Stroški so znašali približno 70 milijonov dinarjev. Žirovničani so dobili tudi novo sodobno šolsko poslopje s šestimi učilnicami v vrednosti 75 milijonov dinarjev. To so torej objekti, ki jih bomo slovesno izročili svojemu namenu ob našem prazniku.«

»Kaj pa načrti za prihodnost?«

»Teh je precej. Nekatere smo že začeli uresničevati. Med najvažnejšimi je gradnja osemletke na Jesenicah, ki mora biti končana do naslednje jeseni. Obenem s šolskim poslopjem bomo sezidali tudi dva četvorčka za stanovanja prosvetnih delavcev. V oktobru 1959 bodo vseljive tudi tristolpnice s 120 stanovanji, ki jih gradimo na Plavžu. Pod Mežakljo bo Železarna v kratkem začela zidati preprosta stanovanja za družine, ki se zdaj stiskajo v neustreznih barakah. Teh stanovanj bo 64.

Nad progo bomo v bližnjem času odprli gradilišče za 40 četvorčkov, ki bodo dokončani do 1961. leta. To jesen bomo začeli delati tudi poslovno stanovanjsko stavbo nasproti železniške postaje. V njej bo 24 stanovanj, knjigarna, mlekarna ter poslovni prostori zveznih obmejnih organov. Letos imamo v načrtu tudi trgovsko hišo na Javorniku z lokali za prodajo prehrambenih artiklov ter manjšo mlečno restavracijo. Poslopje bo zgrajeno v pâviljonskem sistemu.

Na mlečno restavracijo mislimo tudi na Jesenicah. Začasno

(Nadaljevanje na 3. strani)

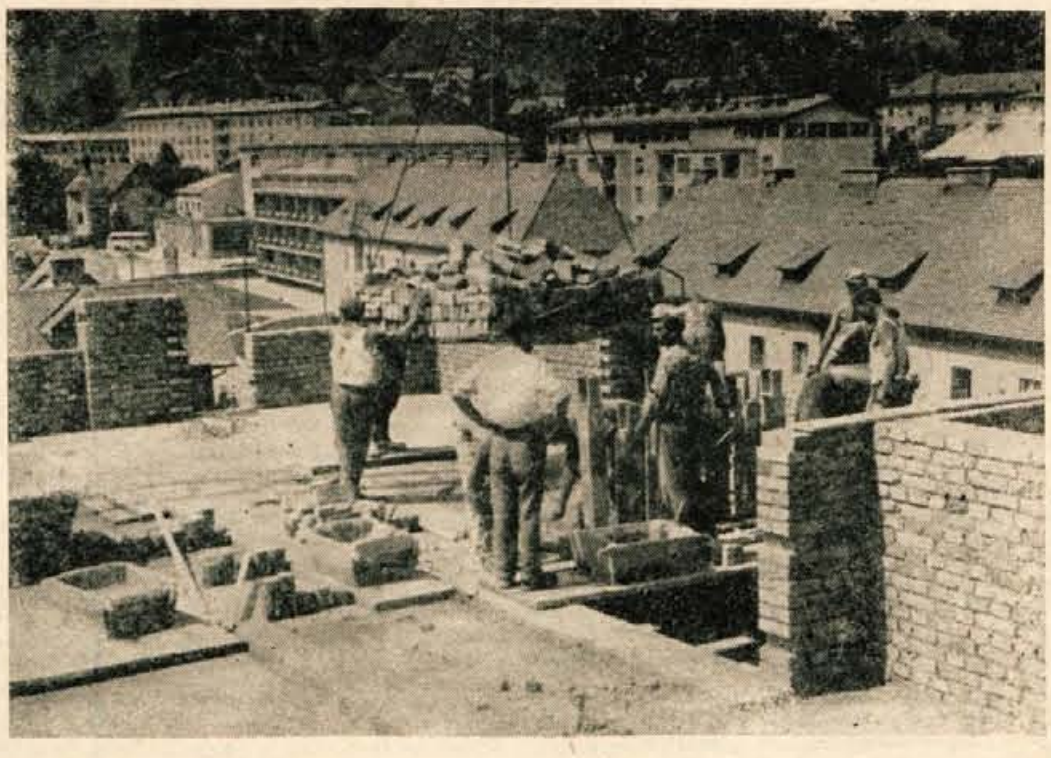

Prihodnje leto bodo stolpnice s 120 stanovanji na Jesenicah že vseljive

OSMIČ PRED POTROŠNIKI

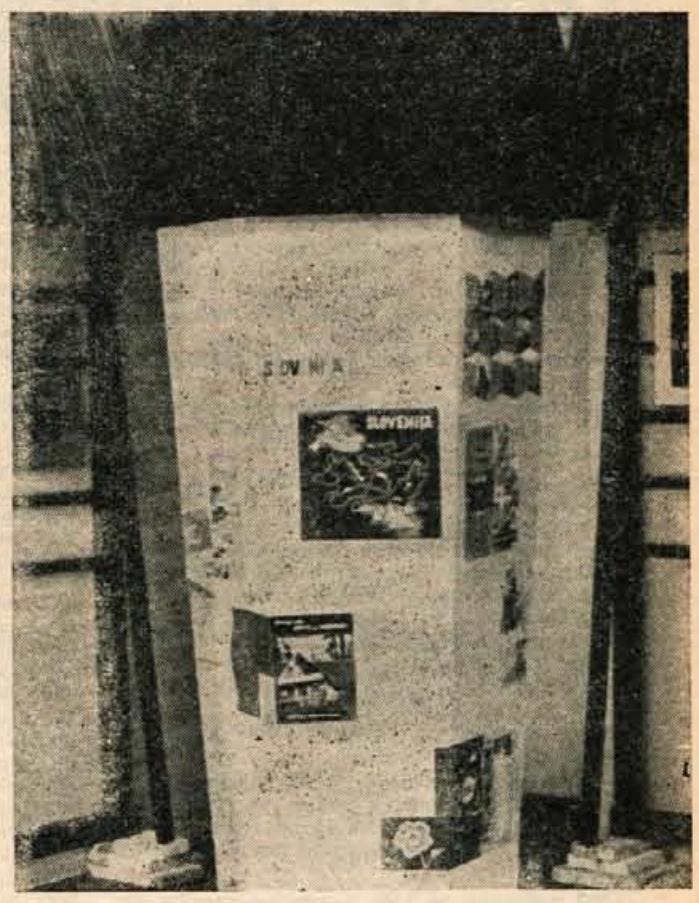

Turizmu bo letos posvečen največji del 8. gorenjskega sejma

Prvega avgusta se bodo v Kranju že osmič odprla vrata Gorenjskega sejma. Osmič bodo industrijska in druga podjetja pokazala potrošnikom svoje izdelke.

Naša gorenjska podjetja so prvič stopila v taki obliki pred potrošnike pred osmimi leti, v času razstavnih poplav. Takratne razstave so imele pretežno mobilizacijski pomen; pokazati ljudem, kaj vse industrija izdeluje.

Razstave v naslednjih letih so z večjo ali manjšo razliko še vedno ohranile prvotni pečat. Toda pokazalo se je nekaj značilnega. Zanimanje za take prireditve je bilo veliko, vedno večje. Nekaj sto razstavljalcev in kakih 30.000 obiskovalcev, kolikor je povprečno beležila taka prireditev, je v okviru enega samega okraja pomenilo veliko.

Razstave v nekdanjem smislu pa so postajale vse bolj nepotrebne. Vsaj v okrajnem merilu, ne glede na to, da je naša Gorenjska med najrazvitejšimi predeli dežele. Tudi zgolj komercialna vsebina sejma ne bi vzbudila zanimanja pri industrijskih podjetjih, ki imajo malone vsa že vnaprej razprodane vse svoje izdelke. Zato so se letos odločili za drugačno obliko sejma. Pozornost ni več na proizvajalcu, marveč prav na nasprotni strani — na potrošniku. Potrošnikom hočejo prikazati vse ugodnosti in udobnosti, ki jih lahko imajo. Pa tudi tu niso šli preširoko, marveč so se odločili samo za eno področje — turizem. Tako je letos nastal turistično - potrošniški sejem.

Pri nas imamo danes že marsikaj, kar bi lahko nudili delovnemu človeku. Toda le-ta se raznih dobrin ne poslužuje, se jim počasi prilagaja. Vzroki so različni. Včasih subjektivnega, včasih objektivnega značaja. Naj navedemo samo primer: kolektiv »Mehanotehnika« iz Izole je mišljenja, da naši trgovci podcenjujejo domače igračke. Zato so na sejem pripeljali veliko izbiro igrač. Podjetje bo neposredno, brez trgovine, prišlo v stik s kupci in jim nudilo izdelke.

Tak je cilj letošnjega potrošniškega sejma. Razstavljalci, ki so ne samo iz Gorenjske, marveč tudi iz ostalih krajev Slovenije in tudi iz Beograda in Zagreba, hočejo prikazati in približati ljudem-potrošnikom vse, kar še niso imeli prilike videti, kar morda naše turistične organizacije še nezadostno koristijo in uveljavljajo. Nuditi hočejo to, kar potrošniki morda zaradi nespretnosti posrednikov in trgovine (kot na primer igračke!) še ni prodrlo do ljudi. S svojimi izdelki in uslugami se bo predstavilo skupno 150 raznih industrijskih, obrtnih in drugih podjetij in organizacij. Vse blago, ki bo na sejmu prikazano, bo tudi v prodaji.

Seveda, največji del sejma je posvečen turizmu. Obiskovalci bodo lahko na sejmu kupovali vozovnice za inozemstvo, dobili vsakovrstna pojasnila o lepih in privlačnih krajih, videli izdelke in cene raznovrstnim potrebščinam za opremo in ureditev hotelov, gostišč in turističnih objektov kot tudi vse kar človek rabi in želi kot turist. A potrošnik-turist rabi praktično vse; od oblek, vesp in koles do vlakov, avionov in lovskih pušk, trnkov in televizorjev.

Letošnji sejem se torej bistveno razlikuje od nekdanjih razstav kot pregledov gospodarskega napredka. Vsa prireditev ima namen vzbuditi in razširiti obstoječe možnosti, da bi naš delovni človek še v večji meri in s še večjim zadoščenjem užival naše prirodne lepote in si utrjeval zdravje kot turist. V tem smislu je to prva podobna manifestacija pri nas. Poznamo pa mesta oziroma kraje, ki se vedno predstavljajo na svojih tradicionalnih razstavah ali sejmih z določenimi izdelki, ki so značilni za njihovo področje. Take značilnosti so na primer tobak v Skoplju, poljedelstvo v Osjeku, tekstilna industrija v Leskovcu itd. Gorenjska pa je zelo značilna s pogoji za uspešno in vendar ne dovolj razvito turistično dejavnost. Zato se vsiljuje vprašanje, če ni morda prav v letošnjem sejmu zajeto glavno področje. Zlasti še, ker gre za vse vrste izdelkov, uslug in aktivnosti za potrebe ljudi-turistov in turističnih organizacij nasploh. Morda bo prav ta oblika vzbudila zanimanje širokega kroga potrošnikov in tudi udeležencev, ki je že letos preraslo okvire naše ožje Gorenjske? To bo pokazal letošnji uspeh. Verjetno pa je, da bo imela taka oblika sejmov, ki imajo v ospredju interese potrošnika, brez dvoma tudi v prihodnjih letih svoje opravičilo in svoj uspeh.

K. M.

TE DNI PO SVETU

Japonski zunanji minister Aičiro Fudžijama je protestiral pri ameriški vladi in zahteval odškodnino za dve japonski ribiški ladji, ki sta bili izpostavljeni radioaktivnemu žarčenju ob atomskih poskusih na Tihem oceanu.

V britanskem informativnem centru v Amanu je pred kratkim eksplodirala tempirana bomba, ki je bila skrita v knjižnici. Človeških žrtev ni bilo, knjižnica pa je bila popolnoma uničena.

V sredo, 29. julija sta iranska in pakistanska vlada priznali iraško republiko. Iran je prva članica Bagdadske zveze, ki je priznala iraško vlado.

V Libanonu je 147 opazovalcev OZN iz 15 dežel. Opazovalci so ustanovili opazovalnice vzdolž libanonskih meja. Pred kratkim so prispeli zadnji opazovalci — pet siamskih častnikov, en Kanadčan in en Šved.

Člani ameriške FBI so aretirali predvčerajšnjim 16 ljudi, med njimi sta dva Američana, ki so tihotapili orožje v državo Dominikano.

Italija je sklenila sporazum z Marokom o velikih petrolejskih koncesijah za črpanje in rafiniranje nafte v Maroku. Tako je začela konkurirati zahodnim petrolejskim družbam v Sahari. Italija je ponudila Maroku znatno ugodnejše pogoje, tako bo Maroko od čistih dohodkov dobil 50 odstotkov.

Preteklo nedeljo so v Reki splovili za londonsko pomorsko družbo Ocean Ship Agency ladjo Master Descalos. Za to družbo je ladjedelnica 3. maj zgradila že tri velike tovorne ladje in eno jahto. Master Descalos je dolg 152,5 m in širok 19 m. Ladja ima 13.000 ton nosilnosti in motor, ki zmore hitrost 14,5 vozla na uro.

V prvih dneh tega tedna je italijanski ministrski predsednik Fanfani prispel v New York. Med obiskom bo imel več razgovorov s predsednikom Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Dullesom o Bližnjem Vzhodu.

Pred nedavnim je 2.000 upornikov napadlo Bukintingi na Sumatri. Prodrli so v središče mesta, toda vladne čete so jih zavrnile, pri čemer je na bojišču obležalo 187 upornikov.

V tem tednu je premier Hruščov odgovoril zapadnim državnikom na njihova pisma. V njih je poudaril, da je konferenca nujna. Dopisovanje med »velikani« se nadaljuje in kakor kaže bo končalo z uspehom. V krogih OZN pričakujejo, da bo do sestanka prišlo že sredi avgusta.

Veleposlanik ZAR v Bonnu Zejnedin je v zunanjem ministrstvu protestiral proti temu, da so ameriška letala z oboroženo vojsko za Bližnji Vzhod uporabila oporišča Atlantske zveze.

Podpredsednik iraške vlade in eden glavnih voditeljev republike, polkovnik Muhamed Aret je te dni potoval po deželi. Na svojem potovanju je navezal stike tudi z lokalnimi revolucionarnimi oblastmi v zvezi s stabilizacijo razmer v deželi. Iraški časniki objavljajo poročila, ki kažejo veliko navdušenje ljudstva v novi Arefovi vladi. Poročila kažejo, da vlada v republiki popoln red in mir in da se je nova oblast ne samo utrdila, marveč tudi normalno dela.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

NEVARNO ZAVLAČEVANJE

Upanje, da se bodo najodgovornejši ljudje na svetu usedli okrog iste mize se je spet nekoliko oddaljilo. Še pred nekaj dnevi se je zdelo, da se bodo sestali v najkrajšem času in se pogovorili o položaju v katerega je blokovska politika spravila mednarodne odnose. Kaže pa, da se takega sestanka izogibajo in da pada krivda predvsem na zahodne sile. Pretvez, ki naj bi opravičile to zavlačevanje smo slišali že celo vrsto, o pravih vzrokih pa moramo ugibati. Na zahodu so večkrat poudarjali, da je treba tako konferenco skrbno pripraviti, češ da bi se položaj še poslabšal, če ne bi bila uspešna. Seveda to ne more držati. Tudi najmanjši uspeh takega sestanka na najvišji ravni bi svetovna javnost pozdravila »in, piše neki britanski list, če bi se prva ponesrečila, zakaj ne bi sklicali kasneje druge, zakaj se ne bi n. pr. sestali vsako leto?« Dejansko, že samo dejstvo, da bi se odkrito pogovorili, bi pomenilo veliko izboljšanje, svet bi vedel pri čem je in znebil bi se nevarnosti tiste politike »na robu vojne«, ki jo danes Dulles tako vneto zagovarja.

Če bi se predstavniki petih držav sestali, bi nekaj svojih kart vendarle morali vreči na mizo. Povedati bi morali n. pr. če so pripravljeni na pomiritev na Bližnjem vzhodu in drugod. Ne dvomimo, da bi vsi odgovorili pritrdilno. Takih izjav sicer ne bi bilo treba jemati za čisto zlato, v primeru novih zaostritev pa bi bilo bolj jasno kdo jih je izzval in zakaj, na koga pada odgovornost in kaj morajo ukreniti Združeni narodi.

Kje pa se je danes zataknilo? Kaže, da v Washingtonu. Zdi se, da ameriška diplomacija ni pripravljena na sestanek in njen zadnji predlog je, naj bi Varnostni svet odločil, če je zamisel o konferenci na najvišji ravni sprejemljiva ali ne in če bi sploh mogla prinesti kakšne koristi. Kot je bilo pričakovati, so na to ameriško zahtevo odgovorili iz Moskve negativno in še enkrat so predložili naj vendar določijo datum sklicanja konference. Hruščov dodaja v svojem odgovoru, da je pripravljen iti kamorkoli, da pa se mu zdi najbolj pripravna Ženeva. Rusi so se s tem stališčem zelo približali Franciji. Tudi De Gaulle predlaga Ženevo in zavrača predlog, da bi organizacijo konference prepustili Varnostnemu svetu. Britanci so sicer v glavnem solidarni s svojimi ameriškimi prijatelji, opaziti pa je pri njih več dobre volje; predsednik vlade Mac Millan priporoča naj bi začeli vsaj s pripravami, da bi konferenco lahko sklicali takoj, kakor hitro bi prišlo do sporazuma.

Vzrok omahovanja ZDA je nedvomno v dejstvu, da bi vprašanje njihovega vmešavanja v libanonske notranje zadeve in zahteve po takojšnji evakuaciji njihovih čet bila prva točka na dnevnem redu. Je pa še tehtnejši vzrok, ki sili zahod na zavlačevanje. Njegov blok je danes tako razcepljen, da imajo Amerikanci, Britanci in Francozi glede Bližnjega vzhoda vsak svoj načrt ustrezajoč koristim vsake posamezne države, toda nobeden izmed teh treh načrtov ni tak, da bi mogla okrog njega spet zaživeti nekdanja zahodna enotnost. Položaj je tem neprijetnejši ker se je razkol razširil tudi na druge zaveznike. Zahodna Nemčija in Italija sta se sporazumeli, da bosta nastopili s posebnimi zahtevami in da bosta obe okrepili svoje prijateljstvo z arabskimi deželami.

Vse kaže, da se bo treba potruditi in najti drugo pot iz sedanje zagate. Eden izmed prvih ukrepov bi moral biti sklicanje Generalne skupščine Združenih narodov. Mir je v nevarnosti, razlog je torej dovolj močan, da lahko opraviči ta izredni ukrep.

IVAN LAH

kratko, vendar zanimivo

NOVE TRGOVINE IN GOSTIŠČA V TRŽIČU

V okviru občinskega praznika občine Tržič bodo letos, 5 avgusta odprli tudi 5 novih, lepo urejenih trgovskih in gostinskih lokalov v novem bloku na Ravnah. Sredstva za opremo je dala občina. Za občinski praznik končujejo tudi dela na elektrifikaciji Visoče—Hudi graben, kar že tamkajšnji prebivalci težko pričakujejo. Hkrati končujejo tudi nove prostore za zobno in splošno ambulanto.

S temi uspehi bodo letos Tržičani proslavljali svoj občinski praznik. M. S.

SAMOPOSTREŽBA S SADJEM

V dnevih občinskega praznika bo v Kranju več pomembnih novosti, ki zanimajo tudi potrošnike. Njim so novi lokali tudi namenjeni.

Mimoidoči se zlasti sprašujejo o novi trgovini s sadjem in zelenjavo v Prešernovi ulici, ki bo, kot so povedali pri podjetju »Sadje«, odprta jutri, 1. avgusta popoldne. Trgovina je urejena po sodobnih zahtevah in bo za Kranj prijetna novost. Razen pritličnega lokala bo potrošnikom na razpolago tudi I. nadstropje. Tam bo sadje in zelenjava na razpolago potrošnikom z delno samopostrežbo, kar bo marsikaterega čudilo. Če in kako se bo tak način uveljavil, je še prezgodaj kaj reči.

Kolektiv »Delikatesa« pa pripravlja presenečenje z novo, moderno urejeno restavracijo na Koroški cesti 10, zraven avtobusne postaje.

»KOVINAR« JE PRESENETIL OBISKOVALCE V LESKOVCU

Na četrti mednarodni razstavi tekstila in tekstilnih strojev v Leskovcu razstavlja med 205 razstavljalci tudi kranjsko podjetje »Kovinar«. S svojimi izdelki: križno - navijalnimi stroji KNS-2, KNS-7, merilnimi stroji PMS-2 in PMS-3 ter križno navijalnim strojem tipa KNS-5 je presenetila obiskovalce. Posebno slednji stroj z 48 vreteni, ki je zadnji izdelek tovarne, je zanimiv in zelo uporaben.

V LJUBNEM VSE ČEŠČE UPORABLJAJO KOSILNICO

V Kmetijski zadrugi Ljubno pred leti kosilni stroj ni bil nič kaj priljubljen, toda iz leta v leto kmetovalci češče segajo po njem. Lani so ga uporabljali 82 ur, letos pa že 102 uri kljub temu, da se košnja nekaterih žit, otave in detelje šele pričenja.

BRIGADA »TONETA TOMŠIČA« SE JE VRNILA

V torek, 29. julija se je vrnila z avto ceste Bratstva in enotnosti brigada Toneta Tomšiča. Ta brigada je bila sestavljena iz delavske mladine iz Kopra (40 brigadirjev) in Kranja (60 brigadirjev). Brigada je delala dva meseca in je bila petkrat udarna. Na cesti Bratstva in enotnosti si je 13 mladincev priborilo naslov udarnika, 39 pa jih je bilo pohvaljenih.

ZAČETEK OBČASNIH RAZSTAV NA BLEDU

V preurejeni nekdanji grajski orožarni na blejskem gradu razstavlja svoje »Blejske impresije« akademski slikar Franc Godec. Na kakih 30 pokrajinskih slikah srednje velikosti upodablja umetnik izključno Bled in njegovo bližnjo okolico z jezerom. Franc Godec razstavlja na Bledu kot gost Turističnega društva. Topot se je že dvainštiridesetič predstavil javnosti. Največ je razstavljal doma, sodeloval pa je tudi na razstavah v drugih republikah in deželah kot na primer v Avstriji, na Danskem, v Burmi, Indiji in drugod.

S to razstavo se na Bledu začenjajo redne občasne razstave, ki se bodo vrstile celo poletno sezono. Odprli so jo v torek, 29. julija in bo na vpogled obiskovalcem do srede avgusta. J. B.

DOBRODELEN KONCERT V KAMNIKU

Danes zvečer bo v dvorani kulturnega doma v Kamniku dobrodelni koncert, katerega izkupiček je namenjen pomoči tuberkuloznim bolnikom kamniške občine. Koncertirala bosta znana kamniška rojaka Valerija Heybalova in Josip Gostič.

KRANJSKI SAVSKI LOG POD DROBNOGLEDOM

Kranjski Savski log je kraj, kamor Kranjčani kaj radi zahajajo. Vendar so stvari, ki jih motijo. Predvsem, da v logu ni dovolj klopi, kamor bi se človek vsedel — da otroci »rabutajo« sadje in lomijo veje — da je večina dreves zanemarjenih — da nekateri ljudje režejo v drevesno škorjo in klopi imena (menda pregovor o oslu vsi poznamo!) — da so poti zanemarjene in smetne — da v logu ni stranišča(sicer so zasilno stranišče pred leti zgradili, vendar tega stranišča nihče ne uporablja) in je zategadelj kaj nevarno hoditi po stranskih poteh — da se po poteh prevažajo kolesarji in mopedisti in da tam celo prirejajo prave dirke.

Prav malo truda pa tudi finančnih sredstev bi bilo potrebno, da bi se ta košček Kranja, ki je Kranjčanom tako pri srcu, uredil.

E. V.

OBRAZI IN POJAVI

ČUDEŽNI ODSTOTKI

Veterinarska ambulanta ni majhna reč — nima je vsaka vas, še vsako mesto ne. Zato jo tam, kjer jo imajo, toliko bolj čuvajo.

V kraju, iz katerega je prijatelj, ki mi je povedal to štorijo o čudežnih odstotkih, imajo veterinarsko ambulanto, kot nekateri po naše pravijo, živinsko bolnišnico.

Seveda imajo tudi veterinarja, živinozdravnika.

Ampak potrebovali bi jih več, eden sam ne zmore vsega posla.

Poleg tega pa je njihov živinozdravnik spričo preobremenjenosti in spričo ne ravno visoke — tako je on mislil — plače postal nekako apatičen do svojih dolžnosti, nekako ravnodušen: opravljal jih je, ampak opravljal jih je brez posebnega zanimanja, brez posebne skrbi, tako tjavendan. Kmetje so se začeli pritoževati, izguba v ambulanti je bila iz meseca v mesec večja, promet, merjen v številu zdravljene in ozdravljene živine, pa vsak dan manjši. Treba je bilo nekaj storiti.

Pristojni organ si je izmišljal vse mogoče vzpodbude, ki naj bi živinozdravniku vlile novega navdušenja za delo in poboljšale stanje v njihovi veterinarski ambulanti.

Ampak vse skupaj je bolj škodilo kot pomagalo. Veterinar je na vsako, lepo ali grdo, besedo imel samo en odgovor:

»Pri taki plači? Kaj pa mislite — da sem neumen? Poiščite si drugega, če vam jaz nisem všeč! Če boste našli koga, ki vam bo sploh hotel delati za ta denar!«

Po takih argumentih je imel vedno veterinar zadnjo besedo — kajti vsi so predobro vedeli, da drugega ni in dokler ga ne bo, morajo pač potrpeti s tem, ki ga imajo. Boljše je nekaj kot nič.

Tako je šla veterinarska ambulanta rakovo pot — dokler ni prišla tista uredba.

Uredba je lepo določila: od 15 do 40 odstotkov dobička se lahko izplača za nagrade uslužbencem, da bi jih s tem spodbudili za boljše in uspešnejše delo.

»Če to ne bo pomagalo, potem nam ni pomoči« — je rekel pristojni organ in predlagal občinskemu odboru, ki je imel določiti višino odstotka, naj odredi najvišji možni odstotek, 40 %, da bi bila vzpodbuda njihovemu živinozdravniku kar največja, kar najuspešnejša.

Odborniki so zmajali z glavami, navsezadnje pa so le določili, da dobi veterinar 40 odstotkov dobička ambulante.

Čeprav so pričakovali izboljšanje, kaj takega vendar niso pričakovali: stanje v ambulanti se je čez noč popravilo, kaj popravilo — obrnilo na glavo. Ambulanta je naenkrat začela poslovati z dobičkom, sprva majhnim, potem pa vse večjim, pritožb ni več bilo, veterinar pa je komaj sproti opravljal ves posel, ki si ga je bil naložil.

»Vidite, kako vpliva materialna stimulacija,« je rekel pristojni organ in si veselo pričakujoč še sijajnejših uspehov mel roke.

Tudi veterinar si je mel roke.

Vse je bilo zadovoljno, dokler ni pristojni organ po daljšem času pregledal finančno poslovanje ambulante in ugotovil, da je tistih 40 % veterinarju pripadajočega dobička že v najkrajšem času po izidu uredbe preseglo sto tisoč dinarjev mesečno in še dalje stalno naglo raslo.

Občinski odbor je na prvi naslednji seji brez dolge debate znižal veterinarjevo udeležbo pri dobičku ambulante na najnižjo stopnjo, na 15 odstotkov. Nobeden izmed odbornikov si namreč ni upal zagovarjati tega, da bi celokupni živinozdravnikovi mesečni dohodki redno dosegali in presegali sto petdeset tisoč dinarjev.

Kljub temu dobiček ambulante še dalje raste...

Vsaka zgodba ima svoj pouk, kaj ne? Vsaj vsaka zgodba te vrste.

Mislim, da ima pričujoči zapisek dva poučna zaključka:

prvič, da je materialna stimulacija v nekaterih primerih zares čudežno zdravilo in da bi to morali večkrat imeti v mislih mi vsi;

drugič pa, da včasih v tem pogledu hudo pretiravamo in neodgovorno razmetavamo družbena sredstva.

Skratka: da nam je prav v pogledu materialne stimulacije še marsikaj nejasno in da tu često zahajamo v skrajnost.

STRUNA

naša kronika

PROGRAM PRAZNOVANJA JESENIŠKEGA OBČINSKEGA PRAZNIKA

Občinski odbor SZDL je posvetil letošnjemu praznovanju jeseniškega občinskega praznika posebno pozornost. Skupno z ostalimi organizacijami je izdelal program praznovanja, ki predvideva praznovanje skozi ves teden od 27. julija do 3. avgusta po skoraj vseh krajih občine. Poleg številnih kulturnih in športnih prireditev bodo v okviru praznovanja tudi večji gospodarski uspehi, ki bodo krona vsega praznovanja. Praznovanje se je pričelo z odkritjem spominskega obeležja gorenjskim kurirjem na Belem polju nad Hrušico, zaključeno pa bo v nedeljo, 3. avgusta z izročitvijo dograjenega vodovoda in nove osemletke v Žirovnici svojemu namenu. Skozi ves teden bodo razna športna in telovadna tekmovanja med občinskimi in izven občinskimi telovadnimi in športnimi društvi, medtem ko bo na predvečer praznika promenadni koncert godbe na pihala jeseniške Svobode pred jeseniškim kolodvorom, na praznik zvečer proslava na športnem igrišču pod Mežakljo in v soboto zvečer prav tako na športnem igrišču uprizoritev spevoigre »Mirandolina«. Program slavnostne proslave na večer praznika bodo izvajali odseki jeseniške Svobode, »Mirandolino« pa bo uprizoriio Čufarjevo gledališče na Jesenicah.

V RADOVLJICI SO RAZVILI PRAPOR ZB

Za občinski praznik so med drugimi prireditvami Radovljičani tudi razvili pripor ZB NOV in TVD Partizana.

Praporu Zveze borcev je kumoval Janez Olip, ameriški Slovenec, ki je trenutno v Radovljici na oddihu. Janez Olip spada med tiste napredne ameriške Slovence, ki niso pozabili svoje domovine in ki so med minulo vojno organizirali zbiranje pomoči za borce Titove armade ter za uveljavljanje Jugoslavije v svetu. Praporu TVD Partizan pa je kumoval Pavel Olip, dolgoletni član TVD

KAMNIK ZA OBČINSKI PRAZNIK

Za občinski praznik so v Kamniku odkrili spomenik prvim žrtvam kamniške vstaje — Antonu Miklavčiču in Dominiku Mlakarju. V soboto zvečer je bila slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora Kamnik. Seji je prisostvoval tudi predsednik okraja Ljubljana dr. Marjan Dermastja ter predsednik občin Domžale in Mengeš. Po govoru predsednika Alfreda Janka so prisotni odšli z godbo in prapori k odkritju spomenika. Spomenik je odkril Lado Podbevšek.

Na Titovem trgu je bil po svečanosti pred spomenikom ognjemet in koncert »Solidarnosti«, »Lire« in godbe Ljudske milice iz Ljubljane.

NA JELOVICI BODO ODKRILI SPOMINSKE PLOŠČE

Na obronkih Jelovice bodo odkrili v začetku prihodnjega meseca nekaj spominskih plošč na zgodovinsko pomembnih krajih in proslavili pomembne obletnice iz NOB. Med drugim bodo odkrili ploščo na Pogrošarjevi planini, kjer je bil 5. avgusta 1941 ustanovljen Cankarjev bataljon, na Gradišču, kjer je bila 29. julija 1941 ustanovljena in zaprisežena Jelovška četa, pod malim Gregorjevcem, tu je bil 17. julija 1941 sprejet sklep za začetek vstaje na Gorenjskem in na Kopišču, kjer je bila 15. maja 1936 prva partijska konferenca jeseniškega okraja.

ŽALNA KOMEMORACIJA V PODBREZJAH

V Podbrezjah so 26. julija za krajevni praznik priredili žalno svečanost pri spomeniku talcev na Bistrici. Na svečanosti je govoril predsednik SZDL Podbrezje in tov. Karel Potočnik, član ObLO Kranj. Člani SZDL pa so položili vence.

ODHOD NA AVTOCESTO

Danes, 31. julija dopoldne je iz Kranja na gradbišče avtoceste odpotovala III. kranjsko-goriška mladinska delovna brigada Ivana Slavca-Jokla.

V brigadi je 60 delavske in kmečke mladine z Gorenjske in bodo ostali na gradnji avtoceste prav toliko z Goriške. Mladinci

Stanovanja, šole, vodovod...

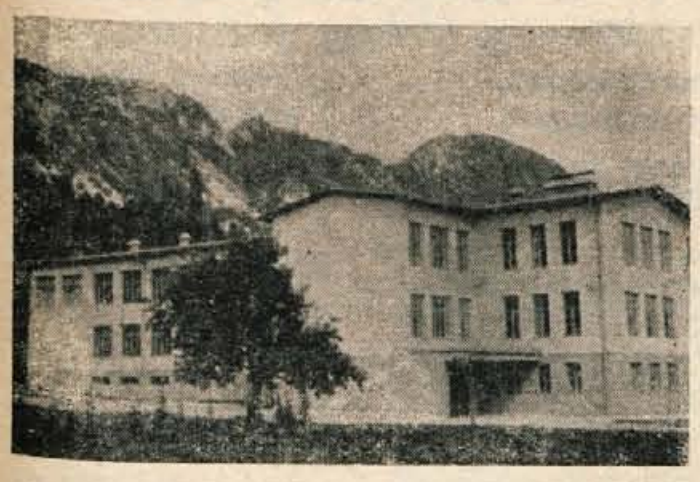

Nova šola, kjer bodo odslej imeli pouk otroci iz Žirovnice

(Nadaljevanje s 1. strani)

bomo preuredili v ta namen prostor nekdanje papirnice, kasneje pa predvidevamo za mlečno restavracijo sodobno delikatesno trgovino z neprekinjenim delovnim časom posebno zgradbo poleg banke. Za manufakturno blago ureja letos na Jesenicah trgovsko podjetje »Zarja«. Na Razgledni poti gradijo novo hišo s prostori za družabno izživljanje upokojenci, ki so se doslej sestajali v leseni hišici. Nekaj sredstev je prispevala občina, nekaj sindikat in nekaj železarna.

Jeseniški železnici so letos namenili 30 milijonov dinarjev za začetek gradnje sodobnega podvoza, ki bo potreben zaradi razširitve železniške postaje.

Občinski ljudski odbor pripravlja med drugim tudi načrte za nov zdravstveni dom, ki ga bomo začeli zidati 1959. leta. Na otroške vrtce, igrišča in ureditev parkov nismo še mislili. Menim, da bo to hvaležna naloga za stanovanjske skupnosti, ki doslej še niso zaživele.

Načrtov in začetnih gradenj je torej kar lepo število. Upam, da jih bomo uspeli uresničiti v predvidenih rokih. Ob koncu bi rad poudaril samo še to, da je v zadnjem času na Jesenicah razveseljivo dejstvo, da bodo z upostavitvijo zbora proizvajalcev odpadle vse namišljene in resnične pregrade med kolektivom Železarne in občino,« je optimistično zaključil razgovor predsednik France Treven.

-ey

Iz družbenih planov naših občin

KAJ VSE BODO NAREDILI V TRŽIČU!

Izpolnjevanje postavljenih nalog ne bo lahko - Potrebna bo pomoč vseh samoupravnih organov in organizacij do slehernega delavca in prebivalca

Na seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Tržič je bil nedavno sprejet družbeni načrt gospodarskega razvoja te občine za razdobje od 1957. do 1961. leta.

O tem dokumentu so mnogo govorili ljudje na svojih zborih volivcev.

Kar je glavno, tudi v Tržiču predvidevajo, da bodo v tem času močno povečali proizvodnjo. S tem bodo povečali narodni dohodek. Le-ta je predlanskem znašal na vsakega prebivalca 396.587 dinarjev. V teh petih letih pa ga bodo povečali za 113.753 dinarjev, tako da bo dosegel 1961. leta kar 510 tisoč 340 dinarjev.

Bo tako povečanje možno? Kako, da za toliko let vnaprej računajo s tako točnostjo? Tako so se nekateri volivci spraševali po zborovanjih. Računi ne slone na slučajnih številkah. Osnovo za to so dale obveze vseh delovnih kolektivov, podjetij in organizacij. Potrdilo za te obljube pa so tudi otipljivi pokazatelji dosedanjega dela in napredka.

Zato je postavljeni načrt realen. V tem skupnem naporu za povečanje proizvodnje in vzporedno tudi narodnega dohodka, pa bodo našli sredstva za vsestransko izboljšanje življenjskih pogojev delovnega prebivalstva.

ČIMPREJ VIDETI — KORISTI TEH USPEHOV

Velik del denarja, ki ga bo imela občina na razpolago, bodo dali za gradnjo stanovanj, šol, domov in drugo delo. Skupne investicije do leta 1961 bodo znašale okroglo kar 3 milijarde in 300 milijonov dinarjev. Vsako leto bodo porabili za ta dela več kot 660 milijonov dinarjev. Največ, in to so ljudje na zborih volivcev zelo odobravali, bodo porabili za gradnjo stanovanj, in sicer nad 464 milijon dinarjev. Veliko denarja predvidevajo tudi za osemletko v Križah in v Tržiču, za ureditev Cankarjevega doma, za Zdravstveni dom, za kopališče, za vodovode, elektrifikacije, ureditev parkov, kanalizacije, ceste in drugo. Toda delati oziroma zidati hočejo samo take objekte, ki jih ljudje najbolj pogrešajo, od katerih bodo imeli čimprej tudi stvarne koristi. Uspehe njegovega dela v povečani proizvodnji in narodnem dohodku, hočejo delavci čimprej videti in tudi koristiti.

Razen teh investicij, seveda, predvidevajo tudi sama podjetja večje ali manjše adaptacije, nabavo novih strojev in opreme, gradnjo novih oddelkov itd.

NAMESTO DVA, DEVET ZDRAVNIKOV

Načrt seveda ni mogel in ni smel pustiti v ozadju skrb za zdravje delovnih ljudi. O nezadostni zdravstveni službi je bilo v Tržiču veliko kritike. Toda leta 1961 naj bi bilo v občini že kar 13 ambulant. Od tega naj bi bile 4 splošne, 1 šolska, 4 zobne in tudi okulistična ambulanta. Vse to bo takrat v novem zdravstvenem domu, medtem ko bo poslovala tudi splošna obratna ambulanta v BPT in v »Peko« ter zobna ambulanta v BPT.

Za ilustracijo, kako naj bi se izboljšala in razširila zdravstvena služba, nam je lahko dejstvo, da se bo povečalo število zdravnikov od dveh, ki sta bila v tržiški občini 1955. leta, kar na devet. Štirje naj bi bili zobozdravniki.

Velika pomoč je predvidena tudi za socialno potrebne, za varstvo otrok in drugo.

SEDEM NOVIH PRODAJALN

Do 1961. leta bo v občini 7 novih prodajaln. Tudi ostala trgovina se bo sodobneje in bolje opremila in uredila. Zato so določili precej denarja. Trgovsko podjetje »Preskrba« bo porabilo za ureditev in boljšo opremo svojih prodajaln nad 13 milijonov dinarjev.

Med gostišči čaka velika naloga kolektiv »Pošta«. Tam bodo porabili za obnovo in ureditev kar 25 milijonov dinarjev. Potem bodo imeli 94 sedežev za goste in 32 postelj, ki jih je sedaj samo osem.

POSEBNA VOZILA ZA MESO IN ZA KRUH

Ne samo Sanitarna inšpekcija, marveč tudi sami potrošniki v Tržiču so marsikdaj upravičeno kritizirali zastareli način prevoza kruha, mesa in drugih živil. Načrt petletnega razvoja je upošteval vse te in mnoge druge predloge, želje in potrebe. Uredili bodo nove lokale in povečali obrtno dejavnost. V ta namen bodo porabili več kot 21 milijonov dinarjev. Hkrati pa bodo morala sedanja obrtna in uslužnostna podjetja izboljšati način dela. Podjetje »Pekarija« je že lani in letos investiralo kar 32,813.000 dinarjev za ureditev prostorov. Moralo pa bo nabaviti tudi ustrezno vozilo za hitrejšo in higiensko razvažanje peciva in kruha. Tudi mesarskemu podjetju postavlja perspektivni načrt podobno zahtevo za razvažanje mesa.

Velike načrte so si v Tržiču postavili tudi za razvoj prometa in za dvig kmetijske proizvodnje. Vrednost sadja v občini naj bi se povečala za slabih 7 milijonov dinarjev, vrednost živinorejske proizvodnje pa za več kot 16 milijonov itd. Seveda bodo kmetijske zadruge porabile nad 46 milijonov dinarjev investicij za mehanizacijo, izboljšanje načina proizvodnje in za predelavo njihovih pridelkov.

O teh in še mnogih drugih načrtih so v Tržiču mnogo govorili in so nanje lahko ponosni. Seveda je sedaj njihova dolžnost, da postavljene naloge tudi uresničijo.

ZAUPANJE V ŠTEVILKE

Pomisleki o umetnem osemenjevanju živine so odpadli

Umetno osemenjevanje živine se tudi na Gorenjskem uveljavlja. Predlanskim je bilo v okraju umetno oplojeno le 1291 krav. Samo v prvem polletju letos pa so to številko za dvakrat prekoračili, saj je bilo oplojeno 2.200 krav. Že letos predvidevajo doseči 5.000, a v petletnem načrtu je predvideno, da bi v letu 1961 umetno oplodili že 10.000 plemenic — malone vse.

Kmetje dobivajo vedno večje zaupanje v to službo. Tako so vzporedno s povečanjem službe za umetno osemenjevanje že letos spomladi opustili 79 naravnih plemenskih postaj oziroma bikov. Vendar pa nezaupanje živinorejcev do te službe ni toliko oviralo hitrejše razširitve pri uporabi umetnega osemenjevanja. Večja ovira je bila neurejenost te službe z oddaljenimi postajami in tudi visokimi cenami. Sedaj pa je v okraju že 5 postaj: v Kranju, Lescah, Kranjski gori, Škofji Loki in v Žireh. Te postaje pa so preveč ločene ena od druge, zato bodo sedaj ustanovili še center za selekcijo in umetno osemenjevanje, ki bo imel svoj sedež v Naklem. Naloga tega centra bo vsklajevati napore vseh postaj za razvoj te službe tako v pravilni selekciji kot tudi v umetnem osemenjevanju živine v našem okraju.

-an

Jeseniški železarji taborijo na Rabu

Železarna Jesenice je v letošnjem letu omogočila članom kolektiva in njihovim svojcem prijeten oddih. Do sedaj je preko 3.000 jeseniških železarjev letovalo v Crikvenici, Opatiji, Biogradu, na Mežaklji in na otoku Rabu.

V novem letovišču na otoku Rabu se bo v osmih izmenah zvrstilo preko 400 članov kolektiva in njihovih svojcev.

Breskve namesto trnja

Neizkoriščene možnosti na Gorenjskem

Pridelek s hektara zemlje, več kot milijon dinarjev

Naše bralce smo seznanili o »korajži«, ki jo je pokazal učitelj v pokoju, Gvido Pahor iz Cerkelj, ko je dolgoletne prihranke potrošil za ureditev breskvinega nasada. Toda takrat so bili njegovi upi še brez zagotovila za uspeh, v Cerkljah in okolici se mu je morda še kdo posmehoval, češ, revček, kam je zabil zadnji denar.

Danes pa je uspeh že zagotovljen. Ta prvi, trnjeni nasad breskev na Gorenjskem potrjuje teorijo vnetega sadjarja in tudi drugih strokovnjakov, da lahko namreč v naših krajih z uspehom gojimo razno zgodnje in drugo sadje.

Tovariš Pahor je vzel v najem za 10 let del neplodnega hriba Rebro nad vasjo Grad pri Cerkljah. Izkopal je trnje, robidje, grmovje in kamenje ter rahljal in gnojil zemljo. Potem je zasadil več sort breskev. Seveda je vsako sorto prej dodobra preizkusil, če uspeva v teh krajih. Kakih 5 let je delal to s pomočjo drugih članov družine. Zaprosil je vse prihranke. Zato je bil letošnji izid, ko je pričakoval na triletnih, nizkih drevesih prvi sad, za njega usoden.

Te dni so dozorele prve breskve. Na majhni površini 75 a, kjer je zasadil kakih 1200 mladih drevesc pričakuje 5, morda tudi 7 ali več tisoč kilogramov lepih, rdečih, sočnih breskev. Ko nas je povabil v nasad, smo se slučajno ustavili pri nekem steblu. Začeli smo šteti sadeže in našteli na komaj poldrugi meter visokem drevesu nič manj kot 79 breskev. Celotni letošnji pridelek, bo torej vreden več kot milijon dinarjev. Prihodnje leto pa upravičeno lahko pričakuje najmanj dvojni pridelek.

Kakšne so prve gorenjske breskve tudi po kvaliteti, po okusu, barvi in debelosti bodo ocenili potrošniki sami. Lastniku so se že ponudili kupci za celotni pridelek, ki bi breskve izvozili. Pahor pa pravi, da hoče predvsem zadovoljiti domače ljudi, zlasti obiskovalce Krvavca in nove žičnice. Želi, da se naši ljudje sami prepričajo o uspehu. Prepričajo naj se, kot pravi Pahor, da imajo marsikje na Gorenjskem zapuščene in neizkoriščene površine za pridelovanje ranzega sadja, jagodičevja in drugo, kar bi dalo velike dohodke. Treba je seveda malo začetne »korajže«, razumnosti in sredstev, a seveda tudi truda.

K. M.

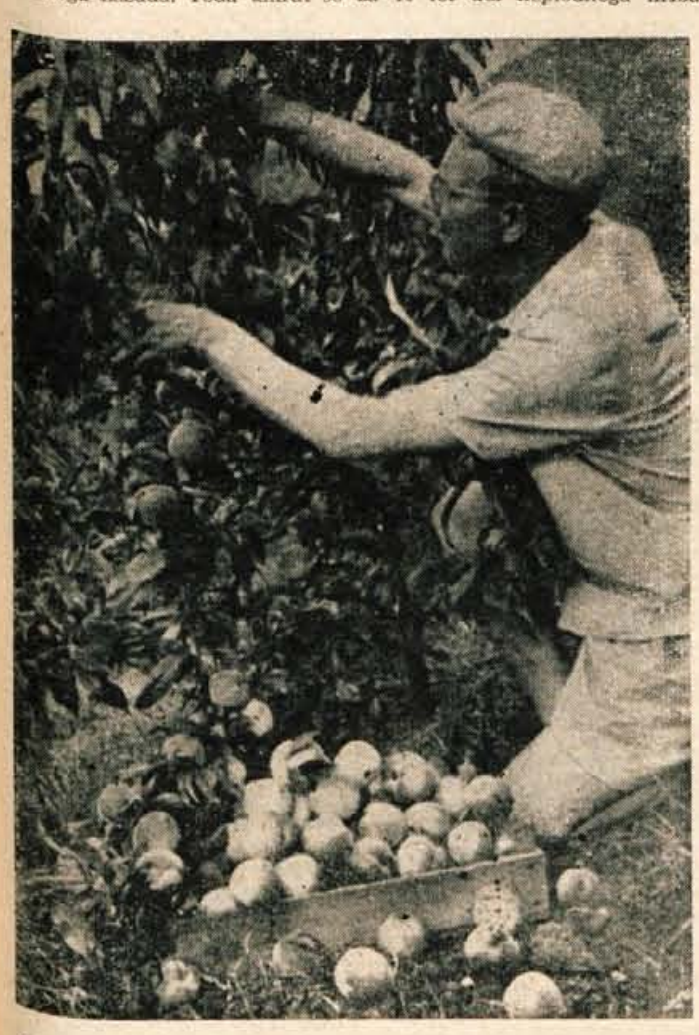

Gvido Pahor je letos dokazal, da tudi Gorenjci lahko z uspehom goje breskve

Domislice najboljših mojstrov

v izložbenih oknih v Kranju

Letošnji osmi Gorenjski sejem je privabil v Kranj tudi aranžerje. Kar 29 mojstrov te stroke iz Kranja, Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuja hoče pokazati v naših izložbenih oknih svoje domislice. V ocenjevanju kdo bo najboljši, bodo sodelovali tudi sami potrošniki v posebni anketi. Za zmagovalce je predvidenih 325.000 dinarjev nagrad in 25 diplom. Prav toliko diplom je predvidenih tudi za podjetja, ki sodelujejo v tem tekmovanju.

Kranj je edino mesto pri nas, ki organizira tako tekmovanje aranžerjev. Prvo tekmovanje je bilo že 1935. leta. Na drugem takem republiškem tekmovanju 1953. leta pa so sklenili, da Kranj postane tradicionalno mesto za srečanje aranžerjev vsakih pet let.

Lepo urejena izložbena okna so nedvomno sestavni del kulturne trgovine in tudi prispevek turistične dejavnosti v našem gorenjskem kotu.

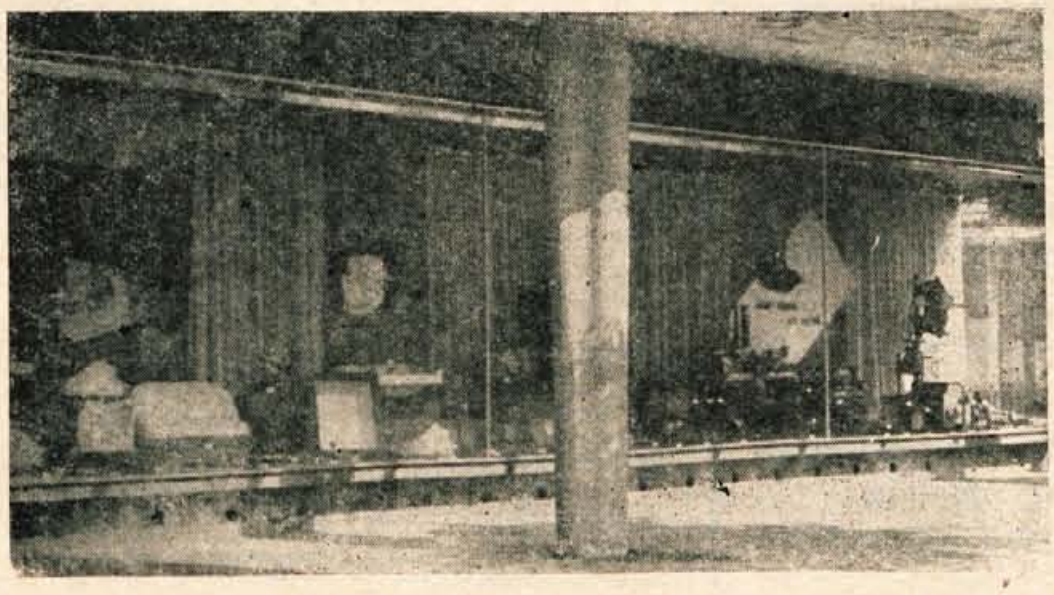

Eden izmed številnih izložbenih oken v Kranju — Težko se bo odločiti, katero bo najlepše

Zapisek na rob

ZAKAJ SO V KROPI BREZ MLEKA?

Prizadeti potrošnik iz Krope nam je poslal kratek, vendar zanimiv dopis, ki glasi:

»Kropi, znanemu industrijskemu in turističnemu kraju je mlekarna Čirče, 10. julija, ustavila dobavo mleka. Potrošniški svet se za to ne zmeni. Med potrošniki pa se sprašujemo, kako naj si preskrbimo mleko, ki ga niti precej oddaljena kmečka okolica nima dosti.

Če je kakšna malomarnost vzrok, da ne dobivamo več mleka iz kranjske mlekarne, ni prav, da moramo za to trpeti vsi potrošniki.«

Obrnili smo se do odgovornih ljudi v kranjski mlekarni, kjer pa so nam povedali v glavnem tako:

»Dve leti, odkar smo pošiljali mleko tudi v Kropo, smo imeli tam velike težave. Nismo in nismo uspeli najti ljudi, ki bi nam iz Krope redno vračali čiste vrče nazaj. Naši delavci v mlekarni so se stalno pritoževali, da so dobivali iz Krope neočiščene in zarjavele vrče. Dnevno smo jim pošiljali po 3 vrče mleka, toda nazaj jih niso poslali po 14 dni in še več. Včasih se je v tovarni in tam okoli nabralo po 40 do 50 vrčev.

Zato smo se stalno prepirali, telefonirali, urgirali in se dogovarjali. Toda vračanje vrčev se ni izboljšalo. Končno smo odpovedali dostavo mleka. Zatem smo se še razgovarjali. Po naših evidencah imajo v Kropi še zmeraj 23 vrčev, ki jih niso vrnili. Oni pa se tudi s to ugotovitvijo ne strinjajo. Pri tem je ostalo.«

Tako, torej. Tu sta dva krajna zvona: potrošniki in mlekarna. Med njimi pa je še posrednik odgovoren za to — potrošniški svet kot družbeni organ. Upamo, da bomo lahko bralcem čimprej posredovali še njihove ugotovitve, ki bodo zanimale zlasti potrošnike v Kropi.

K. M.

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Sprejmem vajenca za mizarsko obrt. Planinšek, mizar, Klanc — Kranj. 1263

Vajenko sprejme frizerski salon. — Franc Pirc, Kranj, Cankarjeva 8. 1267

Zamenjam enosobno stanovanje v Kranju za enako v Škofji Loki. Poizve se Čevljarska zadruga, Šk. Loka. 1269

Prodam 6 traverz dolgih po 8.30 m. Platiša Maks, Suha 8, Šk. Loka. 1283

Prodam ploho (plahto) 2 krat 5,5 m — nova, pripravna za voz ali 3-tonski avto. Ugoden nakup. Naslov v oglasnem oddelku. 1284

Prodam obračalnik za seno - inozemski. Kalinšek Lojze, Sp. Brniki, p. Cerklje. 1285

Prodam plavo žensko italijansko kolo. Poizve se pri Jahaču - shramba koles. 1286

Malo rabljen štedilnik »Goran« in železno pečko ugodno prodam. Kranj, Kalvarija, Delavska 21. 1287

Zaradi selitve prodam spalnico, jedilnico, kuhinjo, otroško posteljico, stajico — zložljivo in police za shrambo. Vprašati na zobni ambulanti Jesenice ali Tatjano Sancin, Jesenice na Gorenjskem, Cesta Bratstva in enotnosti 12. 1288

Prodam 3 sodove po 370 l in kad za namakanje sadja, ki se zapira z železnim vijakom. Kogovšek, Boh. Bistrica 1. 1289

Prodam motorno kolo znamke Puch 200 ccm s prevoženimi 23.000 kilometri. Ljubljanska 14, Kranj. 1290

Ugodno prodam novo **prešo** za sadje. Šušteršič, Zg. Bitnje 103. 1291

Oddam opremljeno sobo solidnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku. 1292

Postrežnico za 3 ure dopoldan trikrat tedensko, sprejme takoj Šimunac Heda. 1293

Prodam novo peč za kopalnico, kompletno s tušem za 29.000 din. Šimunac Heda, Kopališka 7, Kranj. 1293

Sprejmem steklarskega vajenca takoj s 6 razredov osnovne šole ali dve gimnaziji, Colnar Otmar, steklar, Kranj. 1294

Prodam trgovski pult in omare s predali in policami. Colnar Otmar, Kranj. 1294

Iščem upokojenko, da bi pazila na otroka 7 ur dnevno. Plačam dobro. Naslov v ogl. odd. 1295

»Delikatesa« Kranj, sprejme dva gostinska vajenca. 1296

Moški z majhnim posestvom in obrtjo **išče žensko,** ki zna nekoliko šivati in štrikati. Vse drugo se poizve v oglasnem odd. 1297

Poštenega najditelja žepne ure v pločevinasti kaseti, ki se je izgubila pri Starem Mayerju ali od tam do Evrope, **prosim, da jo izroči proti nagradi** v trafiki Cegnar, Kranj, Titov trg 9.

Lep, velik **briljantni prstan prodam.** Naslov v oglasnem oddelku.

Okrajna zadružna zveza Kranj kupi v Kranju ali neposredni bližini **eno ali dvostanovanjsko hišo v gradnji,** ali sama dogradi stanovanje v tuji hiši pod ustreznimi pogoji. Ponudbe pošljite na naslov Okrajna zadružna zveza Kranj.

Od Železarne Jesenice do Žirovnice **sem** 30. julija ob 14.30. uri **izgubil kratke bele hlače,** zavite v papirju. Poštenega najditelja prosim naj najden predmet vrne proti nagradi ali sporoči svoj naslov v oglasni oddelek.

OBJAVE

OBVESTILO

Občinski ljudski odbor v Kranju bo tudi v šolskem letu 1958-59 podeljeval socialno ogroženim dijakom in študentom socialno podporo.

Obveščamo vse one dijake in študente, ki so podpore res potrebni, da vložе prošnje za podelitev socialne podpore na naslov: »Občinski ljudski odbor v Kranju, oddelek za zdravstvo in socialno varstvo«, najkasneje do 15. avgusta 1958.

Prošnjam naj priložе:

1. podroben življenjepis ,
2. zadnje šolsko spričevalo in potrdilo o vpisu v šolo ali fakulteto,
3. potrdilo o imovinskem stanju prosilca in staršev ter vseh članov, s katerimi živi prosilec v družinski skupnosti (obrazec 0.12 drž. založbe),
4. potrdilo delodajalca, pri katerem sta zaposlena roditelja prosilca in ostali družinski člani glede višine plače in otroškega dodatka,
5. mnenje študentske oziroma mladinske organizacije in SZDL.

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo pri ObLO Kranj

ZAPORA CESTE

Uprava za ceste OLO Kranj sporoča, da bo cesta III. reda številka 1301 **Trebija — Sovodenj — Podlaniše — Cerkno** zaradi popravila mostu v Hobovšah zaprta za ves promet v času od 4. do 5. avgusta 1958.

Promet bo preusmerjen na cesto II. reda Hotavlje — Podpleče — Cerkno.

OBVESTILO

Obveščamo članstvo, da bodo v času Gorenjskega sejma Klubski prostori Trgovinske zbornice Kranj, Prešernova ulica 11/I, odprti vsak dan od 16. do 24. ure. Uprava kluba.

ZAHVALA

Ob smrti moža in očeta

GANTAR FRANCA

izrekamo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za spremstvo na njegovi zadnji poti ter za darovane vence in cvetje.

Iskrena hvala tudi vsem, ki so nam nudili materialno pomoč.

Družina Gantar — Kranj

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše ljubljene žene, sestre, matere

KAROLINE VOLČIČ

(aktivistke)

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in organizacijam (ZK, SZDL, RK) za številno spremstvo na njeni zadnji poti, za darovane vence in cvetje, pevcem ter vsem, ki so nam izrekli sožalje.

Posebej se zahvaljujemo dr. Mejakovi, katera nam je v najtežjih trenutkih stala ob strani.

Žalujoči: mož Franc z otroki in sorodniki.

AVTOTPROMET
KRANJ

BO OB PRILIKI OTVORITVE ŽIČNICE NA KRVAVEC VOZIL IZ KRANJA S SVOJIMI AVTOBUSI V NEDELJO 3. AVGUSTA 1958 OB 6.50 IN 12.30 IZPRED AVTOBUSNE POSTAJE. POVRATEK IZPRED ŽIČNICE BO OB 19. IN 21. URI.

LJUBITELJI PLANIN, IZKORISTITE TO UGODNOST, KER BO TUDI CENA PREVOZU REKLAMNA.

SE PRIPOROČA AVTOPODJETJE KRANJ.

KINO

NAKLO: 2. avgusta ob 20. uri amer. barv. cinemascope film »DO PEKLA IN NAZAJ«, 3. avgusta ob 16. uri italijanski barvni film »SENSO«, ob 18. in 20. uri amer. barvni film »ŽIGOSAN«.

KRVAVEC: 2. in 3. avgusta amer. film »KRALJICA KRISTINA« — v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: 1. do 3. avgusta amer. barv. film »PRIPOVEDKA O GLENNU MULLERJU«.

»RADIO«, JESENICE: 2., 3. in 4. avgusta ob 18. in 20. uri amer. barv. cinem. film »REKA BREZ POVRATKA«. 3. avgusta ob 10.uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri popoldan predvajamo samo v slučaju slabega vremena.

»PLAVŽ«, JESENICE: 2. in 3. avgusta ob 18. in 20. uri jugoslovanski film »V SOBOTO ZVEČER«. 3. avgusta ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri popoldan predvajamo samo v slučaju slabega vremena. 4. avgusta zaprto.

ŽIROVNICA: 2. in 3. avgusta ameriški barvni vistavision film »GORA«, v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 17. in 20. uri.

DOVJE: 2. in 3. avgusta ameriški barvni film »MED NEBOM IN ZEMLJO«. Predstava ob 20. uri.

BLED: 1. do 4. avgusta italijanski barvni cinemascope film »LEPA MLINARICA«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30 uri, ob nedeljah ob 10. uri (matineja), 14., 16., 18. in 20.30 uri.

LJUBNO: 2. in 3. avgusta ameriški barvni film »BOSONOGA GROFICA« — v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

V ŠPORTU V ŠPORTU

Pred šestimi mednarodnimi moto-dirkami na Ljubelj

STO JEKLENIH KONJEV

PRIJAVLJENIH OKOLI STO DOMAČIH IN TUJIH TEKMOVALCEV. KDO BO PREMAGAL ŠTIRI ŠTIRICE. PRIREDITELJ IN GLEDALCI SI ŽELE EDINO ŠE LEPO VREME

Čez dva dni bo Ljubelj spet postal mravljišče ljudi, brnenje jeklenih konjev pa bo slišati daleč naokoli, morda celo v dolino do Tržiča. Vsekakor tiste, ki se že dlje pripravljajo, da bodo šli v nedeljo na Ljubelj, najbolj zanima, kdo bodo spet junaki, ki bodo drveli s svojimi motorji po strmih ljubeljskih serpentinah. Takoj lahko povemo, da bodo gledalci tokrat prav gotovo bolj prišli na svoj račun kot v prejšnjih letih. Za letošnje dirke je prijavljenih okoli sto tekmovalcev, od tega približno 40 iz inozemstva. Prijavljeni so tekmovalci iz Avstrije, Nemčije, Švice in Madžarske ter Jugoslavije. Med njim lje vrsta zvenečih imen kot so Avstrijec Pruckner, avtomobilist Vogl iz Zahodne Nemčije, Schneidegger s prikolico, ki je na letošnjih dirkah v Opatiji zasedel drugo mesto itd. Pozabiti pa ne smemo tudi na možna presenečenja naših »asov«: Pintarja, Čudna, Šnajderja itd.

REKORD PROGE 4:44 V NEVARNOSTI

Štiri štirice bodo letos tista tarča, ki jo bodo naskokovali domači in tuji tekmovalci. Rekord proge 4:44 (štiri minute in 44 sekund) je na lanskih dirkah postavil Beljačan (Avstrija) Franc Prach z motorjem znamke BSA. Vsekakor je pričakovati letos izboljšanje dosedanjega rekorda proge. To predvsem zaradi kvalitetnih tekmovalcev in pa tudi zato, ker je prireditelj letos poskrbel, da bo proga v precej boljšem stanju kot prejšnja leta. Razen tega pa je vsa proga ograjena in bodo tekmovalci lahko vozili bolj brez skrbi kot prejšnja leta, ko so bili gledalci dokaj nedisciplinirani. -Bo

PLAVALNI MITING V KAMNIKU

V nedeljo, 27. julija je bila ob 20. uri v Kamniku prva plavalna prireditev letos. Kamničani so kot prvo prireditev priredili plavalni miting, na katerem so sodelovali pionirji in mladinci PK Ilirije iz Ljubljane, PK Triglava iz Kranja in domačega Kamnika. Rezultati — mladinci: 100 m prsno Ladko Zrimšek (T) 1:22,0, 100 m hrbtno — Milan Košnik (T) 1:17,6, 100 m crawl — Peter Brinovec (T) 1:05,9, Janez Brvar (Kamnik) 1:07,9, 100 m metuljček — Peternelj (T) 1:17,7. Pionirji: 50 m prsno — Edo Golob (T) 0:40,6, 50 m crawl — Franc Nadižar (T) 0:34,8, 50 m hrbtno — Marjan Pičulin (T) 0:42,4 — pionirke: 50 m hrbtno — Pavla Sušnik (K) 0:44,4, 50 m prsno— Vladka Vučko (K) 0:46,4, 50 m crawl — Sušnik Pavla (K) 0:36,0, Tatjana Kobi (T) 0:39,0. Štafeta 4 × 50 m mešano pionirke: Kamnik 2:56,0, Triglav 3:03,2, 4 × 100 m mešano moški: Triglav 5:27,4, Kamnik 5:50,6. V waterpolo tekmi je pojačani Kamnik premagal ljubljansko Ilirijo z 9:7.

Slovensko kajakaško prvenstvo na Savi v Kranju

V soboto in nedeljo, to je 2. in 3. avgusta, bo v Kranju na Savi slovensko kajakaško prvenstvo, ki se ga bodo udeležili najboljši kajakaši in kanuisti iz vse Slovenije, med njimi tudi brata Bernota, ki sta nedavno premagala svetovne prvake, dalje Ilija, Svel in Stoviček ter še vrsta drugih. Nastopili bodo tudi kranjski vozači, ki imajo že leto dni svoje brodarsko društvo. Kranjčani sicer ne bodo mogli poseči v borbo za prva mesta, vendar je že njihov nastop na tako zahtevnem tekmovanju razveseljiv. Tekmovanje se bo oba dneva začelo v popoldanskih urah. — Start za spust in slalom bo pod Savskim mostom.

REVIJA namiznega tenisa v Kranju

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos namiznoteniški klub »Triglav« iz Kranja priredil v počastitev občinskega praznika, 1. avgusta« revijo namiznega tenisa z mednarodno udeležbo. Doslej so poslali prijave prireditelju zagrebška Mladost z državnim prvakom Hrbudom, Semperit z Dunaja, lanskoletni zmagovalec na tem turnirju Ljubljana, Olimpija iz Italije in pa domači Triglav. Ženske ekipe so prijavili: Semperit z Dunaja, Grafičar iz Zagreba z Dinko in Ružico Nikolič, Ljubljana in Triglav. Tako bodo Kranjčani v trodnevnih borbah za pokal mesta Kranja spet videli vrsto najboljših domačih in tujih mojstrov namiznega tenisa.

Turnir bo od 1. do 3. avgusta v dvorani OLO Kranj vsak dan od 9. do 12. ure in pa od 17. do 19. ure. Ž. M.

STRELSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA KRANJ

V okviru proslav kranjskega občinskega praznika je v torek, 29. julija Občinski strelski odbor Kranj priredil na strelišču v Struževem, občinsko strelsko tekmovanje z vojaško puško v hitrem streljanju. Prvo mesto je dosegla strelska družina s Primskovega in tako že drugič osvojila prehodni pokal Zveze športov in telesnovzgojnih organizacij občine Kranj. Rezultati: 1. Primskovo 26/130 krogov, 2. »Iskra« Kranj 23/120 krogov, 3. odred predvojaške vzgoje Čirče 23/111. Med posamezniki je bil najboljši France Tičar iz Predvora 10/55 krogov. -an

JESENIČANI ZA KROG BOLJŠI

Preteklo nedeljo je bil na Jesenicah prijateljski strelski dvoboj med strelci tovarne »Titan« iz Kamnika in Železarne Jesenice. Zmagali so Jeseničani s krogom razlike (2491 : 2490). Najboljši posamezniki pa so bili: Franc Tičar (Kamnik) 276 krogov, Gregor Roman (Jesenice) 266 krogov, Majda Kralj (Jesenice) 263 krogov. -an

GASILCI SO TEKMOVALI

V soboto in nedeljo, 26. in 27. julija je bilo v Kranju na igrišču Triglava tekmovanje gasilcev v plezanju, teku z masko, metanju kolobarja cevi itd. Po zanimivih borbah je prvo mesto in pokal v soboto osvojila desetina »Tiskanine«. V nedeljo pa je bila najboljša desetina kranjskega gasilskega društva.

MLADINSKI ODSEK PD KRANJ TRETJI!

Mladinski odsek Planinskega društva Kranj je na republiškem tekmovanju mladinskih odsekov, ki ga je priredila Planinska zveza Slovenije lani za Dan mladosti in se je zaključil pred kratkim, dosegel tretje mesto. Odseki so tekmovali v zbiranju novih članov, v prirejanju izletov itd. Kranjski mladinci so za svoj uspeh prejeli od PZS fotoaparat in brošuro o planinstvu.

KAMNIČANI ZMAGALI

Na nogometnem turnirju v nedeljo, 27. julija so v Kamniku gostovale ekipe: Svoboda - Trbovlje, Senčur, Litija ter domači Kamnik. Rezultati: Kamnik : Litija 2:1, Litija : Senčur 2:0 in Kamnik : Svoboda - Trbovlje 3:0.

UČITELJI IZ VINICE V KRANJU

V ponedeljek je prispelo v Kranj 30 učiteljev in profesorjev iz Vinice na 15-dnevni športni tečaj. Na tečaju se bodo pedagogi seznanili s športno vzgojo mladine. -an

NESREČE

TOVORNJAK V OGNJU

Ljudje, ki so šli mimo gostilne Lovec na Golniški cesti v Kranju so imeli v sredo, 30. julija dopoldne priložnost videti zanimiv požar, ki se je vnel na tovornjaku. Tovornjak kranjskega podjetja »Komunala« se je kar na lepem vžgal. Dim in prvi zeleno-modri plameni, ki so zajeli kabino tovornjaka, so privabili mnogo radovednih gledalcev. Šofer Jože Zupančič, ki je s pomočjo drugih imel veliko opravka, da je rešil vozilo pred splošnim požarom, je menil, da je ogenj nastal zaradi slabo urejenih naprav pri motorju. Škoda je kljub vsemu bila precej velika.

POCENI GOSTIJA

Viktor Sivič, kmet iz Studenčnice pri Radovljici je javil v ponedeljek, 28. julija, da so neznani »gosti« vlomili skozi vrata in mu odnesli 40 klobas, celo svinjsko stegno in druge mesnine. Preiskava je v teku in če bo gostija s klobasami in šunko res tako poceni, še ni gotovo.

gorenjske bodice

Ko bi Vam lahko povedal s kakšno žalostjo sem se zadnje dni svojega dopusta poslavljal od jadranske obale. Vsak večer sem sedel med vhodom v šotor, po »turško seveda«, med nogami pa skrival pristno črnino in ob pogledu na obris deklice, ki jo je obseval mesec, točil naskrivaj solze. Marjana mi je bila vedno za petami. In še ko sem domov prišel, mi je ostal prijeten okus po pristni črnini. Kje naj jo sedaj dobim? Nič, odločil sem se in jo mahnil po gorenjskih oštarijah...

△ Poldan je bil in v mojem trebuhu je že močno krulilo. Zavil sem jo k »Jelenu« v Kranju in se seveda hotel najprej okrepčati. Toda — joj — ura je morala biti okoli dveh in natakarji so imeli »izmeno«. Več kot pol ure sem čakal, da sem lahko začel s svojim skromnim kosilcem. Razburjen in nejevoljen sem sploh pozabil, da sem pravzaprav prišel zaradi črnine... Kljub temu pa sem vseeno pomislil, kakšne izgube bi imela naša podjetja, če bi bile tudi tam izmene tako »ekspeditivne«.

△ Poskusil sem srečo v »Gostilni pri kolodvoru« v Kranju. Komaj sem vstopil, že me je minilo žejati. Pogledal sem na nepogrnjene, umazane mize in jedilni pribor brez papirnih prtičev — in skoraj me je vrglo iz »oštarije«.

△ V Kranju ne bom več iskal črnine, sem se odločil. Mahnil sem jo na železniško postajo in kupil vozni listek do Tržiča. Toda vlaka za Tržič nisem mogel najti. Na železniških tirih sem videl le tovorne in živinske vagone. Kako to, saj ima vlak vendar čez tri minute odhod. Vprašam hitro železničarja, ki mi je šel nasproti, za vlak proti Tržiču, pa mi pokaže nekaj živinskih vagonov. In res, ljudje so bili v njih. Kaj sem hotel, še jaz sem se zrinil mednje. Tako kot so to pot trpela moja ušesa, menda še nikdar niso. Ljudje so kot da bi vedeli, da je med njimi Bodičar, nalašč »šinfali« čez železnico in dajali od sebe vse mogoče živalske glasove. Zamislil sem se in se vprašal, mar je res, da se v Tržič lahko pripelješ le z živinskim vagonom? Potem pa so mi še povedali, da je 21. julija iz Tržiča v Kranj peljal tudi takšen vlak, ki je imel 4 ali 5 živinskih vagonov in le enega za ljudi. Mar za Tržičane železnica res ne bi mogla urediti kulturnejših prevozov? Toda tudi domov sem se moral pripeljati v živinskem vagonu. Imam pač smolo. Prišparati sem hotel nekaj dinarjev in že v Kranju kupil nedeljsko povratno karto. Večer je že bil in ves trd, s kurjo kožo, ker me je skozi špranje vagona tako prepihalo, sem kljub temu ves srečen zapustil vagon in na vso moč tekel domov in se hitro vlegel v posteljo. K sreči je Marjana imela še kozarček črnine, ki sva jo prinesla z morja. Za zdravilo sem jo spil in kmalu mi je spet postalo topleje.

V Tržič ali iz Tržiča pa ne bom šel več z vlakom dokler bodo živinski vagoni. Raje se bom vsedel v avtobus, ali pa mi naj bo naklonjena sreča da dočakam 100-letnico tržiške železnice — takrat se bom morda tudi z vlakom kulturno pripeljal v Tržič.

VAŠ BODIČAR

OBRAČUN ENOLETNEGA DELA

V primernejših prostorih

bi bili uspehi jeseniške „Svobode“ lahko še lepši

Čas počitnic, oddiha in vročih dni je tudi jeseniški »Svobodi« prinesel tisti predah, ki ga potrebujejo kulturno - prosvetne ustanove, da se spet pripravijo za delo v novi sezoni.

Jeseniška »Svoboda« združuje več sekcij, med katerimi je železarska godba na pihala prav gotovo najmarljivejša. Kvalitetno je na dokajšnji višini, svoje številne vrste pa uspešno pomlajuje z mladim kadrom, ki se usposablja v okviru jeseniške Glasbene šole pod strokovnim vodstvom. Razen številnih nastopov na proslavah in sprejemih, je železarska godba priredila v minuli sezoni tudi nekaj kvalitetnih in programsko bogatih samostojnih koncertov. Kot novost pa je v letošnjem letu uvedla tudi koncertna gostovanja po ostalih krajih občine.

Z uspešnim delom se lahko ponaša tudi mlada folklorna sekcija, ki je v minuli sezoni imela mnogo nastopov ob najrazličnejših prilikah. Med drugimi je tudi z velikim uspehom nastopala pred brigadirji avtoceste Bratstva in enotnosti. Največje priznanje za njihovo kvalitetno izvajanje sporeda jugoslovanskih plesov, pa je dogovor s Turističnim društvom na Bledu, po katerem redno in z velikim uspehom nastopajo pred inozemskim občinstvom. V okviru folklorne sekcije je začel delovati tudi krožek športnih plesov, ki je namenjen predvsem mladini, da bi se v njem naučila kulturnega obnašanja in vrednotenja družabnih plesov.

Ob najrazličnejših prilikah so nepogrešljivi tudi pevci jeseniške »Svobode«. Na občinski glasbeno-pevski reviji je mešani zbor dosegel prvo, moški zbor pa četrto mesto. Nujno potrebno pa bi bilo oba zbora, ne samo številčno okrepiti, temveč tudi pomladiti, saj mladih, petja željnih grl tudi na Jesenicah ne manjka. Dramsko-lutkovna sekcija se zaradi pomanjkanja primernih prostorov ne more razmahniti, tako kot bi se lahko. Lutkovni oder je pretesen, že tako in tako majhna lutkovna dvorana pa služi tudi za številne sestanke, vaje in razstave. Člani Dramsko - lutkovne sekcije so zato usmerili svoje delo v prirejanje kulturno-zabavnih večerov, ki so med svobodaši, pa tudi med ostalim občinstvom, želi veliko zanimanja in odobravanja. Redno vsak mesec so priredili kulturno-zabavni večer, pevskih, recitacijskih in plesnih točk, vmes je tekmovanje »Pokaži, kaj znaš« in za konec sledi urica ali dve plesa. V prihodnji sezoni nameravajo nadaljevati s še kvalitetnejšimi kulturno-zabavnimi večeri, ob katerih se lahko uspešno uveljavi delo posameznih sekcij, pa tudi omogoči plodno sodelovanje z gojenci Glasbene šole in člani Čufarjevega gledališča.

Godba na pihala jeseniške »Svobode«, ki jo že nekaj let z uspehom vodi mladi Remi Noč

Lep napredek in precejšen odmik od slučajnostnega diletantizma je pokazala tudi likovna sekcija »Dolik«. Na njeno pobudo in ob veliki udeležbi članov, slikarjev - amaterjev, je bila pred kratkim otvoritev razstave gorenjskih amaterskih slikarjev, ki bo obiskala vse večje kraje kranjskega okraja.

Letošnjo sezono je jeseniška »Svoboda« uspešno zaključila s tednom kulturnih prireditev, katerih začetna slovesnost je bila odkritje doprsnega kipa proletarskemu pisatelju Tonetu Čufarju v dvorani Delavskega doma. S tem so se jeseniški svobodaši lepo oddolžili spominu revolucionarja- umetnika, svojemu vzorniku in rojaku.

V načrtih za bodoče delo ima jeseniška »Svoboda« namen še naprej razvijati in bogatiti oblike in vsebino kulturno-zabavnih večerov. Sledila bo napotkom mariborskega kongresa in vse delo svojih sekcij usmerjala v skupen cilj vsestranskega izobraževanja odraslih. Jeseni bo organizirala tudi vrsto klubov, ki naj bi družili ljubitelje likovne, glasbene, filmske, gledališke umetnosti in tudi drugih panog družbenega udejstvovanja. Ena izmed važnih nalog bo tudi povečanje števila članstva v »Svobodi«, ki za tako velik delavski center, kot so Jesenice, še ni zadovoljivo.

Ob vsem tem pa se ni moč izogniti vprašanju primernih prostorov. Sedanji Delavski dom že zdavnaj več ne ustreza potrebam za uspešno delo posameznih sekcij. Pretesen je za delo same »Svobode«, če pa k temu prištejemo, da se Doma in njegove dvorane poslužujejo tudi številne družbene organizacije, delavski in sindikalni forumi železarne, šele potem si lahko predstavljamo, da je v takih razmerah plodno društveno delo zelo otežkočeno. Č.

PROBLEMI izobraževanja odraslih

Vprašanja izobraževanja odraslih so bila do lanskega leta, do izdaje Priloge k izobraževanju odraslih k deklaraciji o sistemu izobraževanja in vzgajanja v FLRJ, ki jo je izdelala zvezna komisija za reformo šolstva, zelo nejasna in obravnavana brez nekih širših dokumentacij in analiz. S tem ne mislimo, da se v preteklih letih na tem področju ni delalo. Nasprotno, storilo se je marsikaj, kar je služilo tudi za podlago za obravnavo v zveznem merilu. Te dejavnosti je bilo ponekod celo toliko, da je bila v škodo stvari sami, ker so posamezna društva izvajala svojo prosvetno dejavnost brez povezave z drugimi organizacijami, se je delalo vsevprek, pri tem pa nenačrtno, nesistematično in dostikrat brez vpogleda na želje in potrebe prebivalstva.

V zakonu je napisano, da je namen pošolskega izobraževanja, »da bi se omogočilo državljanom, da dopolnijo in izpopolnjujejo svojo splošno in strokovno izobrazbo in spoznajo napredek in dosežke na področju znanosti, tehnike in kulture«. Člen 80. pa navaja, da se »Z izobraževanjem odraslih in s strokovnim izpopolnjevanjem ukvarjajo zavodi in organizacije, ki se ustanavljajo v ta namen. To so delavske in ljudske univerze, razne šole za odrasle, zadružne šole, gospodinjske šole, šole za vaško mladino, centri za izobraževanje kadrov, organizacije ljudske tehnike in drugi.«

Nadalje pravi zakon, da se z izobraževanjem odraslih in s strokovnim izpopolnjevanjem ukvarjajo tudi vse šole od osnovnih šol do fakultet, družbene in gospodarske organizacije in zavodi, zdravstveni domovi, knjižnice, muzeji in drugi. Ljudski odbori, republiški sveti ter republiški in zvezni upravni organi pa so dolžni skrbeti za razvoj zavodov in vseh drugih oblik izobraževanja odraslih.

S sprejetjem navedenega zakona se dosedanje delo ne ukinja, nasprotno, se predpisuje, poudarja in obvezno nalaga posameznim družbenim organizacijam in zavodom, šolam in upravnim organom ljudske oblasti.

Glede na to, da se bliža jesenski čas, ko bo postalo vprašanje izobraževanja stvar izvajanja, je svet Svobod in prosvetnih društev v Kranju razpravljal o teh stvareh in zavzel do njih določena stališča.

Po mnenju okrajnega SSPD je osnovna naloga Svobod kulturnopolitično delo z lastnimi člani. Zato bo že v mesecu septembru začel s krajšimi seminarji za člane okrajnega in občinskih svetov Svobod in prosvetnih društev, katerim bodo sledili seminarji po občinah za vodstvene člane društev.

Napak bi pa seveda bilo, če bi se Svobode izolirale od prizadevanj drugih organizacij in društev, ki imajo iste smotre. Zato bi morala biti izobraževalna dejavnost stvar celotnega kulturno političnega aktiva v nekem kraju, to je stvar osnovnih organizacij SZDL, RK, telesnovzgojnih društev in drugih organizacij ter šole. Na primer gospodinjski tečaji naj se organizirajo na podeželju skupno s kmetijsko zadrugo in centrom za pospeševanje gospodinjstva, zdravstveni tečaji skupno z RK, ciklusi pedagoških predavanj za starše skupno z DPM in šolo in tako dalje.

Posebno mesto pri izobraževanju odraslih pa so s Splošnim zakonom o šolstvu dobile šole - obvezne in strokovne, tja do fakultet. Nas zanima predvsem, kaj bi mogle opraviti obvezne in strokovne šole.

Pri nas je mnogo ljudi, ki zaradi vojne ali drugih razlogov niso mogli dovršiti obvezne osemletne šole. Ta pomanjkljiva splošna izobrazba jih ne ovira samo pri delu in uveljavljanju v družbi, temveč tudi pri napredovanju v službi. Sedaj skušajo posamezniki svojo kvalifikacijo popraviti s privatnimi izpiti, kar pa predstavlja za večino nepremagljivo breme in oviro. Menimo, da bi se mogle te težkoče odstraniti z uvedbo večernih tečajev za osebe, ki žele dopolniti svojo osnovnošolsko izobrazbo. Zato bi bilo umestno, da bi okrajni ali občinski sveti dali osnovnim šolam, zlasti pa popolnim osemletnim šolam priporočila za uvedbo takih tečajev. Res, da še ni predmetnika in učnih načrtov za te večerne šole. Začasno pa bi si mogli pomagati z učnimi načrti za redne šole, seveda ob izločitvi manj važnega gradiva. Po uspešno opravljenih izpitih pa bi se mogli tečajniki šolati na višji stopnji.

Enaki problemi so tudi pri dviganju strokovnega kadra. Obstoječe strokovne šole pa bi mogle usposobiti z večernimi tečaji vrsto ljudi, ki že delajo v neki stroki, manjka pa jim predpisane strokovne šolske izobrazbe.

Uresničiti moramo načelo proste poti in nadaljnjega razvoja vsem talentom!

Tretjo obliko izobraževalnega dela naj bi predstavljali občinski izobraževalni centri. Ti naj bi sprejeli predvsem družbeno ekonomsko izobraževanje ljudi, zaposlenih v proizvodnji in upravi. Mogli pa bi opravljati tudi splošno izobraževanje na višji ravni po interesih ljudi, deloma pa tudi strokovno izobraževanje za določene panoge. Istočasno pa bi morali biti v največjo pomoč tovarniškim izobraževalnim centrom, katerih namen je izpopolnjevanje ljudi v proizvodnji. Razen na Jesenicah takega centra doslej še ni v nobeni gorenjski občini, ali pa je le na papirju. Skrb občinskih odborov SZDL in vseh kulturno-prosvetnih delavcev v občinah naj bi zato bila, da se ti centri še pred novo sezono ustanove in prično z delom. -db

AMESTO MESTNO - ČUFARJEVO GLEDALIŠČE NA JESENICAH

Kolektiv Mestnega gledališča na Jesenicah je že pred letom dni izrazil željo, da bi se gledališče preimenovalo v Čufarjevo gledališče. Sporazumen je bil tudi Svet Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice, zato je Občinski ljudski odbor na 10. seji obeh zborov potrdil predlog dramskega sosveta Sveta Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice in Sveta za prosveto in kulturo ObLO Jesenice ter preimenoval gledališče v Gledališče »Tone Čufar« na Jesenicah. Preimenovano gledališče bo tudi v bodoče poslovalo kot finančno samostojni zavod pod nadzorstvom Sveta za prosveto in kulturo ObLO. Po sklepu omenjene seje obeh zborov ObLO Jesenice bo Gledališče »Tone Čufar« na Jesenicah amaterska gledališka ustanova z najširšim kulturno - prosvetnim programom v okviru celotne občine. Dolžno bo nuditi vso strokovno in materialno pomoč podeželskim društvom, sprejeti vsa gostovanja teh društev in bo moralo svoja dela prenesti tudi na podeželske odre. Na istem zasedanju je Občinski ljudski odbor potrdil tudi predlog novega gledališkega sveta ter predlog o imenovanju vršilca dolžnosti upravnika Gledališča na Jesenicah. Na predlog Sveta za prosveto in kulturo je bil imenovan za vršilca dolžnosti upravnika režiser in umetniški vodja tega gledališča tov. Bojan Čebulj. Preimenovano gledališče z novim gledališkim svetom in novim vršilcem dolžnosti upravnika bo pričelo novo obdobje gledališke dejavnosti na Jesenicah, ki ne bo osredotočeno le na jeseniško gledališče, marveč na vso gledališko dejavnost v jeseniški občini, zato je tudi prav, da je dobilo ime po jeseniškem književniku Tonetu Čufarju.

Jeseniški gledališčniki gostovali v Idriji

Na povabilo Turističnega društva v Idriji je Čufarjevo gledališče Jesenice v četrtek, 10. julija gostovalo v Idriji z uspelo komedijo C. Goldonija »Krčmarica Mirandolina«. Gostovanje je bilo pripravljeno v okviru tradicionalnega praznovanja Dneva rudarjev in Turističnega tedna v Idriji. Predstava je bila na prostem; s tem je bil omogočen obisk čimvečjemu številu gledalcev, saj so Idrijčani zelo željni takšnih prireditev. Obenem pa je bilo gostovanje lepo srečanje kulturnih delavcev železarskih Jesenic z idrijskimi rudarji.

Razen tega gostovanja bo Čufarjevo gledališče, prav tako z Goldonijevo »Krčmarico Mirandolino« gostovalo v nedeljo, 3. avgusta na Blejskem gradu in tako zaključilo letošnjo uspelo in z gostovanji zelo bogato sezono. Doslej je gledališče zabeležilo na gostovanjih 46 predstav na 16 različnih odrih jeseniške občine in vsega gorenjskega kota. Razen omenjenega gostovanja na Blejskem gradu, je uprizorilo na prostem še eno izmed svojih predstav pri Valvazorjevi koči 22. julija na Praznik vstaje, ob priliki obletnice ustanovitve Cankarjevega bataljona. Za 1. avgust, občinski praznik Jesenic, pa bo ponovilo »Krčmarico Mirandolino »na Jesenicah. Požrtvovalni ansambel Čufarjevega gledališča Jesenice zasluži za svojo široko in plodno kulturno udejstvovanje vse priznanje. ae

Plesne skupine in manjši pevski zbori bodo nastopili ob Bohinjskem jezeru

Turistično društvo v Bohinju bo v nedeljo, 10. avgusta popoldne priredilo Pod skalco ob Bohinjskem jezeru revijo gorenjskih plesov in pesmi. Vabila za udeležbo na tej reviji je društvo poslalo vsem plesnim skupinam in manjšim pevskim zborom — oktetom z Gorenjske. Da bi številni tujci, ki se v tem času mude ob Bohinjskem jezeru pa tudi domači turisti, ki bodo ta dan prihiteli v Bohinj, dobili čim popolnejšo sliko o dejavnosti na teh področjih kulturno-umetniškega udejstvovanja na Gorenjskem, bi bilo zaželeno, da se vsi povabljeni udeležijo te prireditve.

S to prireditvijo želi turistično društvo pokazati vse lepote gorenjske narodne noše in plesov ter to dopolniti še z domačo narodno in umetno pesmijo. Nastopi posameznih skupin bodo ocenjeni. Komisija bo setavljena iz članov okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev ter iz občinstva. Ocenjevalo se bo predvsem pristnost plesov, ne toliko kvaliteto izvedbe.

Na reviji gorenjskih pesmi in plesov pa bosta sodelovala tudi dva pevska zbora Slovencev s Koroškega, ki bosta pela predvsem koroške narodne pesmi. -ik

filmi, ki jih gledamo

POP ČIRA IN POP SPIRA

Leto dni bo tega, kar je jugoslovanski barvni film Pop Čira in pop Spira doživel na filmskem festivalu v Puli svoj »krst«. Če se prav spominjam, je bila tedaj kritika filmu zelo naklonjena; skoraj ni bilo pripomb, ki bi filmu očitale pomanjkljivosti in spodrsljaje. Tolikšnih pohval, kar zadeva kvaliteto filma, menda doslej ni bil deležen noben domači film. Kasneje, ko sem si film ogledal, sem se vprašal: ali niso bili kritiki temu filmu preveč naklonjeni? Morda so bili pri ocenjevanju le preveč »sentimentalni,« saj je šlo konec koncev za naš domači — prvi jugoslovanski film, ki je na projekcijskem platnu zablestel v barvah?

Naj bo tako ali drugače — zdaj po letu bi utegnili najti tudi tiste spodrsljaje, ki so šli hote ali nehote mimo kritikov in žirije. Seveda teh spodrsljajev ne kaže napihovati, saj so v primerjavi z dobrimi stranmi filma še vedno v manjšini.

Film je posnet po znanem romanu Stevana Sremca »Pop Čira in pop Spira«. Že sama zasnova zgodbe, duhovitost in temperamentna vedrina, ki prepletajo pripoved, jamčijo, da se bo tudi film navzel nekaj teh žlahtnih prvin. Pričakovanja v marsičem zares niso razočarala. Predvsem ni razočarala režiserka Soja Jovanović, ki je priredila tudi scenarij. S tenkočutnim posluhom za dogodke in z nekoliko manj spretnim dramaturškim prijemom, je znala ustvariti ustrezno okolje. Temperamentna vedrina prebivalcev tega okolja in sproščeno dogajanje pa sta menda prerasla dramaturška hotenja režiserke, kar je seveda vplivalo na dramaturgijo zgodbe. Vsekakor pa filmu ne kaže oporekati sproščenosti režijskega koncepta, kar utegne biti ena izmed poglavitnih odlik filma.

In igra? Nobenega dvoma ni: to pot se srečamo z zelo močno igralsko garnituro, ki se je z vso zagnanostjo lotila pestre galerije vlog in učinkovitega dialekta. Navzlic tej ugotovitvi pa smemo reči, da so bile nekatere vloge oblikovane s pravo mero za karikiranje, medtem ko bi lahko drugim očitali rahel prizvok čitalniškega diletantizma. Čitalništva sicer ne kaže jemati kot očitek, vendar bi moralo le-to prepletati vso igro in vse like. In k temu še ena pripomba: igra je bila v mnogih prizorih bolj gledališka kot filmska.

Če bi hoteli v kratkem nanizati dobre plati filma, potem bo dobili približno tako podobo :temperamenten režijski prijem v prikazovanju okolja, mikavnost žanrskih prizorov in učinkovitost barv. — Vsekakor pa sodi film kljub nekaterim spodrsljajem med najboljše stvaritve naše filmske proizvodnje. aa

PULA — 1958

19. julija so že petič ob zvokih državne himne zagorele festivalske bakle na starodavnih zidovih Vespazijanove Arene. Pričel se je V. festival jugoslovanskega filma. Pomen festivala potrjuje dejstvo, da se vrši pod visokim pokroviteljstvom Predsednika republike Josipa Broza Tita, ki je s svojo prisotnostjo na otvoritveni predstavi dal letošnjemu festivalu še posebno svečan pečat.

V času od IV. do V. filmskega festivala v Pulju, so naša filmska podjetja končala 14 celovečernih igranih filmov, 2 kratka igrana filma ter 249 kratkometražnih. Od tega bodo v Areni predvajali vse celovečerne igrane filme, med katerimi so: »Črni biseri«, »Poišči Vando Kos«, »La Tour, čuvaj se«, »Tri korake v prazno«, »Vrnil se bom«, »Aleksa Dundić«, Dobro morje«, »H-8«, »Velika sinja cesta«, »Kala«, »Tiste noči«, »Rafal v nebo«, »Skozi veje nebo«, »Štiri kilometre na uro«, »Cesta dolga leto dni« in »Edini izhod«. Razen teh je na sporedu še okrog 30 kratkometražnih filmov, medtem ko bodo 24 kratkih filmov predvajali v festivalski dvorani kina »Zagreb«. M. L.

gospodinjski pomenki

Nimam še pralnega stroja...

Dandanes, ko se gospodinjstvo mehanizira in s tem postaja za ženo vedno manj utrudljivo, ko marsikje že opravljajo naporno pranje pralni stroji, je še vedno mnogo takih gospodinj, ki se sklanjajo nad škafi in vneto mencajo. Tistim ne bo škodilo nekaj napotkov, kako pravilno postopati, da bo perilo lepo oprano in ga ne bo treba skrivati ljudskim očem.

Kakor za vsako vestno opravljeno delo, je tudi za pranje potrebno, da se naučimo, kako bomo to najhitreje in najlaže napravile. Predvsem si moramo za to urediti prostor (poleti lahko peremo zunaj na dvorišču), pripraviti posodo (škafe) in pralna sredstva. Prav tako moramo dobro pripraviti perilo. Moramo ga skrbno pregledati, obrniti umazano stran navzven in ločiti telesno perilo od posteljnega, občutljivejše kose pa prati posebej. Tudi bolniško in otroško perilo pereme ločeno.

Perilo moramo pred pranjem namakati. Namakamo v vodi, ki jo zmehčamo s prekuhavanjem ali pa z dodatkom soli, lahko tudi v rahlem lugu oziroma milnici. Posamezni kosi morajo biti lepo razgrnjeni, da plavajo v vodi, ker se umazanija samo tako dobro zmehča. Belo perilo namakamo čez noč, največ 18 ur.

Namočeno perilo potem speremo v čisti topli vodi, nato ga namilimo in zmencamo. To delamo najlaže na mizi, ki mora biti dovolj visoka, da se nam ni treba sklanjati. Tako perilo pustimo potem nekaj časa namiljeno. Ko je milo opravilo svoje delo, perilo spet prelijemo s toplo vodo, ga v njej zmencamo, potem splaknemo in damo kuhat. Perilo kuhamo v kotlu, v katerem imamo pripravljeno vodo s pralnimi praški. Smisel prekuhavanja je ta, da odstranimo s perila preostalo umazanijo in da učinkujejo belila, ki jih vsebujejo pralni praški. Perilo naj vre le 10 do 15 minut. Ko je prekuhano, ga splaknemo do čistega. Vročega perila ne smemo nikdar preliti z mrzlo vodo.

To je le skop opis pranja belega perila, vendar je ta način še vedno najbolj v rabi in če ga bomo upoštevale, bo perilo vedno lepo belo.

Tilka Jesenik

Jeseničanke rade obiskujejo gospodinjski center

V treh tednih so konzervirale 700 kg sadja

Štiri leta je že stara zamisel oziroma želja jeseniških žena po izobraževalni ustanovi za gospodinjo. Letos so vendarle naletele na razumevanje in Občinski ljudski odbor je na svoji seji dne 24. marca sprejel sklep o ustanovitvi Gospodinjskega centra.

Začasne prostore je dobil center v bivšem poslopju Otroških jasli nasproti Železarne. Aprila je začela delati v njem mlečna kuhinja, v kateri so pripravljali okusne malice za šolske otroke. Po zaključku šolskega leta so začeli tečaji za konzerviranje. Gospodinje so pokazale zanje izredno zanimanje. Od 7. julija do zdaj je bilo v teh tečajih že 80 žena. Na sodoben način so konservirale nekaj 700 kg borovnic, češenj, breskev, malin, hrušk in drugega sadja. Napravile so sokove, džeme in kompote.

V centru je še vedno velik naval. Gospodinje se zbirajo vsako popoldne in se razidejo šele pozno ponoči, včasih celo v jutranjih urah.

Upravnica tov. Ivanka Torkarjeva in gospodinjska učiteljica Štefka Brejantova bosta obiskali tudi podeželje. V načrtu imata, da bi v vsaki vasi usposobili eno ali dve tovarišici za vodstvo konzervirnih centrov.

Glavni cilj Gospodinjskega centra na Jesenicah je torej izobraževanje. Jeseni bo tečaj za vse kuharice mlečnih kuhinj, da bodo znale pripravljati otrokom vitaminsko in kalorično bogate malice.

Jeseniški gospodinjski center bo bedel tudi nad menzami in jim pomagal z nasveti in tečaji za kuharsko osebje. Predvidene načrte bo uspešno uresničil le, če bo na razpolago dovolj gospodinjskih učiteljic.

Jeseniške žene so torej ustanovitev Gospodinjskega centra veselo pozdravile in upajo, da jim bo Občinski ljudski odbor tudi vnaprej nudil vsestransko pomoč.

-ey

JEDILNIK

Ragu juha

Pečena riba s paradižnikovo omako

Lešnikova krema ali marelice s smetano

Juha: ½ kg razne zelenjave: grah, stročji fižol, ohrovt, kolerabe, čebula, česen, olje, 10 dkg riža, malo sira, sol, 1 dl smetane, paradižnik.

Zrezano zelenjavo dušimo z drobno zrezano čebulo na olju ali masti 30 do 40 minut, nato zalijemo s kostno juho, zakuhamo riž, začinimo in prekuhamo. Preden postavimo juho na mizo, dodamo nariban sir in kislo smetano.

Pečena riba: 1 kg rib, olje, limonin sok, česen, zelen peteršilj, sol, poper. Očiščeno ribo zrežemo na primerne kose, potresemo s soljo, sesekljanim peteršiljem, česnom, pokapljamo z oljem, hitro opečemo na olju in jo postavimo s paradižnikovo omako na mizo.

Lešnikova krema: 3 dl mleka, 3 rumenjake, 3 dkg krompirjeve moke, 10 dkg lešnikov, 10 dkg sladkorja, 3 dl sladke smetane.

Mleko, sladkor, rumenjake in moko stepamo nad soparo, da se zgosti. V ohlajeno kremo zmešamo zmlete in s sladkorjem prepražene lešnike, stolčeno smetano in postavimo na hladno.

VEČERJA

Marelice s smetano: Za ½ kg marelic vzamemo 10 dkg sladkorja in 1/8 l sladke smetane.

V majhni količini sladkane vode prevrete marelice pretlačimo in ohlajene zmešamo s stepeno smetano in žlico ruma. Serviramo hladno v kompotnih skodelicah!

Prekajena svinina s fižolom: 15 dkg prekajene svinine, ½ kg stročjega fižola 1/2 kg paradižnika, 5 zelenih paprik, sol, poper, zelen peteršilj, čebula.

Zmleto ali na kocke zrezano prekajeno svinino opražimo s čebulo na masti, dodamo zrezano papriko, očiščen, zrezan stročji fižol, začimbe in olupljene, zrezane paradižnike. Vse skupaj zalijemo z nekoliko vode in dušimo do mehkega.

Meso zrežemo na mesoreznici ik pred uporabo, ker se zmleto meso zelo hitro kvari. Hranimo ga na zelo hladnem prostoru, zavarovanem pred muhami.

Kožice na mleku ne odpihujmo, da mleka ne bomo okužili z lastno slino. Če mleko odlivamo, ne odstranjujmo smetane s prstom!

K prazniku občine Tržič – 5. avgustu

čestitajo vsem delovnim kolektivom in vsemu prebivalstvu občine

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI ODBOR LMS
OBČINSKI ODBOR ZVVI
OBČINSKI ODBOR ZROJ
OBČINSKI SINDIKALNI SVET

Delovni kolektiv Tovarne gumijevih izdelkov

Sava Kranj

Sava

priporoča cenjenim odjemalcem svoje kvalitetne avtogume, transportne trakove, gumene tekače in ostale izdelke

Iskrene čestitke za občinski praznik

KRANJ TISKANINA

Tiskanina

Kranj

Delovni kolektiv čestita ob občinskem prazniku mesta Kranja vsem delovnim ljudem

Kranjskim občanom čestita k občinskemu prazniku delovni kolektiv

Mestne klavnice

Kranj

Kupujte v naših poslovalnicah, skušali vas bomo zadovoljiti s priznanimi mesninami

Poslovna zveza za gozdno in lesno gospodarstvo Kranj

★ čestita vsem delovnim kolektivom in delovnemu ljudstvu občine Kranj k občinskemu prazniku

ALKO

Obiščite nas na 8. gorenjskem sejmu

Destilerija in tovarna likerjev

Ljubljana, Frankopanska 9

Telefon 20 955, 21 568 — Brzojavi »Alko«
Tekoči račun 60-KB-4-Ž-318

PLANIKA Industrija obutve

čestita vsem občanom za njihov praznik

K občinskemu prazniku kranjske občine, 1. avgustu, čestita kolektiv podjetja

Avtopromet

Kranj

Avtoelektrični pribor
Telefonske centrale in telefoni
Kinoprojektorji normalni in ozki
Ojačevalne naprave vseh vrst
Precizni instrumenti
Selenski stavki in usmerniki
Razne sklopke

so kvalitetni izdelki

Iskre

ISKRA

Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov

Kranj

Vsem ustanovam, delovnim kolektivom in občanom mesta Kranja čestitamo k občinskemu prazniku

Pravo podobo industrijskega mesta dobi Kranj vsak dan ob dveh popoldne

Stanovanjska skupnost in njena vloga

PRIHODNJE LETO 6 STANOVANJSKIH SKUPNOSTI V KRANJU — PO KONČANEM 8. GORENJSKEM SEJMU BODO TRI STANOVANJSKE SKUPNOSTI DOBILE PRALNE STROJE — STANOVANJSKE SKUPNOSTI SO ŠE PREMALO SAMOINICIATIVNE.

O dejavnosti stanovanjskih skupnosti na Gorenjskem za sedaj skoraj še ne moremo govoriti. Najdlje je na tem področju družbenega upravljanja doslej prispela kranjska občina, vendar so tudi stanovanjske skupnosti v Kranju bolj ali manj šele v povojih.

V letošnjem letu je bila v Kranju ustanovljena četrta stanovanjska skupnost — Gorenja Sava—Stražišče, medtem ko so bile prej že ustanovljene na Zlatem polju, v Kranju-center in na Hujah-Planini. Kažejo pa se že potrebe po novih stanovanjskih skupnostih in kot predvidevajo bosta v prihodnjem letu ustanovljeni še dve: pri vodovodnem stolpu, kjer grade večje število stanovanjskih blokov in v naselju za tovarno »Iskro« ob desnem bregu Save.

Verjetno se še marsikdo sprašuje, zakaj stanovanjske skupnosti in hišni sveti? Če bi bile stanovanjske skupnosti brez pomena, potem novih ne bi ustanavljal nihče več. Vzrok njihovi dosedanji pasivnosti je menda le bolj v tem, da doslej niso našle povsem pravih oblik dela. Večkrat so podzavestno ali pa zavestno postajale nekak operativni organ komunalne dejavnosti. To pa ni cilj stanovanjskih skupnosti, temveč mora stanovanjska skupnost odigrati svojo vlogo v splošnem izboljšanju družbenega življenja na svojem območju. V čem se mora torej odražati delo stanovanjskih skupnosti? V ustanavljanju gospodinjskih servisov, zavetišč, otroških igrišč, potrošniških servisov in podobnem. Čeprav smo prej rekli, da so stanovanjske skupnosti premalo delale na teh vprašanjih, v Kranju tudi na teh področjih beležimo lepe uspehe. O uspehih stanovanjskih skupnosti pa skoraj ne bi mogli govoriti, če jim z denarnimi sredstvi ne bi priskočila na pomoč nekatera podjetja v kranjski občini in Občinski ljudski odbor. Stanovanjska skupnost Zlato polje je letos dobila 10 milijonov dinarjev za ureditev okolja, v isto namene so dobili na Hujah in Planini 5 milijonov, v Stražišču za ureditev blokov pri šentpeterskem gradu milijon dinarjev ter Center za popravilo starih hiš v središču mesta 2 milijona dinarjev. Tovarna »Iskre« je dala 4 milijone dinarjev za popravilo stanovanjskih hiš za tovarno.

Sedaj pa poglejmo še, kaj bodo stanovanjske skupnosti v bližnji prihodnosti storile za boljše počutje stanovalcev in lažje delo gospodinj. Že v podnaslovu smo zapisali, da bodo po končanem 8. gorenjskem sejmu tri stanovanjske skupnosti v Kranju dobile pralne stroje. Tako tudi bo. Pogodba je že podpisana. Stroji bodo razstavljeni na sejmu, potem pa bodo »odpotovali« prvi na Zlato polje, drugi v Kranj-center tretji pa v Stražišče. Sredstva za nabavo teh pralnih strojev so dobile stanovanjske skupnosti iz najemnine. Gospodinjam bo s tem prihranjenega precej dragocenega časa in naporno delo bo odpadlo. Pri tem pa moramo omeniti, da so nekateri posamezniki, zlasti na Zlatem polju nasprotovali tej tako koristni pridobitvi stanovanjskih skupnosti. K sreči pa so takšni posamezniki vedno bolj osamljeni. Na Zlatem polju predvidevajo, da morajo dobiti v najkrajšem času tudi krpalnico in čevljarsko popravljalnico, za katero bo dala orodje in material »Planika«. V Stražišču in na Hujah ter Planini že dlje razpravljajo o gradnji trgovinskih servisov, na Hujah pa med drugim že kar predolgo čakajo na načrt za otroški vrtec in ureditev okolja. Stanovanjska skupnost ima sredstva za to že zagotovljena. In če omenimo še, da je v preteklem mesecu Upravni odbor tovarne »Sava« sprejel sklep, da bo dal 1.500.000 dinarjev pomoči stanovanjskim skupnostim (ta bodo razdeljena za nabavo loščilcev in čistilcev), lahko zaključimo, da bodo v letošnjem letu stanovanjske skupnosti v Kranju odigrale pomembno vlogo. Vendar pa pri tem pogrešamo samoiniciative stanovanjskih skupnosti in prebivalcev na območjih teh skupnosti. Čeprav bi morala podjetja stanovanjskim skupnostim dajati še več pomoči, bi morali tudi stanovalci sami »žrtvovati« vsaj skromna sredstva, s katerimi bi si izboljšali svoje življenje. Pri tem gre tudi za stanovalce po privatnih hišicah, ker je že čas, da tudi ti prej ko slej postanejo člani stanovanjskih skupnosti. FaBo

Pri vodovodnem stolpu rastejo novi stanovanjski bloki

Na Zlatem polju urejajo krožno pot okoli blokov

Perspektivni plan ObLo Kranj 1957—1961

CILJ: IZBOLJŠATI DRUŽBENI STANDARD DELAVCEV

Za komunalno dejavnost 825 milijonov dinarjev - Prelomnica v zdravstveni službi - Do 1961. leta 29 novih učilnic - Večja skrb za kulturno in športno izživljanje delavcev

Medtem ko je občanom že znano, da se bo narodni dohodek po predvidevanju perspektivnega plana občine Kranj do leta 1961 v primerjavi z letom 1956 povečal za 45% (od 14,5 milijard na 21 milijard dinarjev) in da se bo narodni dohodek na enega prebivalca v istem razdobju povečal za 31,3%, je že marsikdo razmišljal, kako in v čem se bo potem to odrazilo, na boljše življenje delavca v primerjavi z letom 1956. Zato naj že uvodoma poudarimo, da je tokratni perspektivni plan grajen na precej drugačnih načelih, kot so bili prejšnji. Novi perspektivni plan ima namen predvsem izboljšati družbeni standard delavcev. Gre torej za človeka. Zato je sedaj na vrsti gradnja komunalnih naprav, razvijanje zdravstvene službe, šolstva, socialnega varstva, kulture, športa itd.

KOMUNALNA GRADNJA DOSLEJ NI BILA DOVOLJ NAČRTNA

Vsa leta doslej smo večino sredstev potrošili za razvoj industrije. Zanemarili pa smo skrb za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Tako so tudi v kranjski občini s hitrim razvojem industrije in naglim naraščanjem prebivalstva postajale zahteve po novih komunalnih napravah (ceste, vodovod, kanalizacija, elektro omrežje in stanovanja ter poslovni prostori) vedno večje. Zato perspektivni plan predvideva gradnjo vrsto novih komunalnih objektov in tudi popravilo dosedanjih, ki so že bolj ali manj dotrajani, za kar bo potrebnih 825 milijonov dinarjev. Gre predvsem za ureditev vodovoda, kanalizacije, električnega omrežja, gradnjo in popravilo občinskih cest, mostov, gradnjo tržnice v Kranju, avtobusne postaje, kopališča itd. Pri tem pa moramo omeniti, da perspektivni plan predvideva v prihodnjih petih letih tudi gradnjo 900 novih stanovanj. S tem seveda stanovanjsko vprašanje v Kranju še ne bo rešeno, vsekakor pa bo precej omiljeno.

PREVENTIVNA ZDRAVSTVENA SLUŽBA V OSPREDJU

Dejavnost zdravstveno - varstvene službe v Kranju je že od osvoboditve sem namenjena skrbi za zdravje delovnega človeka. Napredek je bil zlasti očiten po letu 1953, ko se je začela v vedno večjem obsegu razvijati tudi preventivna zdravstvena služba, ki pa bo tudi v prihodnje ostala v ospredju. Organizacijo preventivne službe je potrebno okrepiti predvsem v tistih gospodarskih organizacijah, kjer so delavci ogroženi zaradi obratnih nezgod in higiensko tehničnih pomanjkljivosti. Kljub temu, da je bilo po osvoboditvi v kranjski občini ustanovljenih precej novih zdravstvenih enot in da je zdravstvena služba dobila na Zlatem polju tudi zasilni provizorij, perspektivni plan predvideva, da je potrebnih še 9 zdravstvenih enot in preko 120 zdravstvenih uslužbencev, s čemer bi v glavnem lahko zadostili potrebam zdravstveno - varnostne službe.

Neposredno povezano z zdravstveno službo je tudi socialno varstvo, s čemer se je šele po osvoboditvi začela baviti ljudska oblast. Perspektivni plan predvideva, da bodo morali organi socialnega varstva skrbeti in omogočiti vsem varovancem vključevanje v družbeno življenje in delo, s sistematično rehabilitacijo in prekvalifikacijo. Prav tako bo treba izboljšati organizacijo varstva otrok. S tem bomo omogočili večje zaposlovanje žena.

REORGANIZACIJA ŠOLSTVA

V skladu z načeli šolske reforme pomenijo osemletne šole temeljne vzgojno - izobraževalne enote, ki naj dajo mladini do 15. leta ob zaključku šolanja splošno izobrazbo za uspešno nadaljnje šolanje v industrijskih in srednjih strokovnih šolah ali gimnazijah, za tiste, ki pa so šolo zaključili, pa podlago za najrazličnejše oblike pošolskega izobraževanja. Zato je v občini Kranj predvideno 11 osemletnih osnovnih šol, ki bodo imele do leta 1961 29 novih učilnic. S tem sicer še zdaleč ne bo dosežen minimum potrebnega šolskega prostora in bo stanje šele nekoliko boljše, ko bo 1962. leta dograjena šola v Šenčurju.

In če končno še upoštevamo, da perspektivni plan predvideva vse večjo skrb za kulturno delo delavcev in športno izživljanje, smo dobili skromno in bežno sliko, kakšne ukrepe predvideva perspektivni plan občine Kranj za leta 1957—1961 za izboljšanje družbenega standarda delavcev. Načrti, kako in kje je treba začeti delati za lepše življenje slehernega delovnega človeka, so tu, če pa jih bomo hoteli tudi ostvariti, bo moral vsakdo izmed nas z veseljem in vso vestnostjo opravljati svoje dolžnosti.

FaBo

Izmenjava izkušenj mest Kranja in La Ciotat

POBRATIMSTVO

PRAVILNA POT ZA ZBLIŽANJE NARODOV — SPOMLADI OBISKA SINDIKALNIH DELEGACIJ — ZA KRANJSKI OBČINSKI PRAZNIK PREDSEDNIK LA CIOTATA V KRANJU

Cilj delovnih ljudi je — utrditi mir v svetu in si v miru kovati lepše življenje in prihodnost. Čeprav so oblike, kako utrditi mir, med katerimi je vsekakor zlasti pomembno zbliževanje med narodi, dokaj jasne, jih je vendarle danes še večkrat precej težko uveljavljati. Zato je toliko pomembnejši uspeh, ki sta ga pred štirinajstimi dnevi podpisala predstavnika občine Kranj in majhnega francoskega mesteca na azurni obali La Ciotata. Dva podpisa — po starodavni šegi — z gosjim peresom na pergamentni papir, sta zbližala dve mesti, dva delčka dveh narodov.

Sodelovanje med mesti različnih dežel je vsekakor priporočljivo, seveda če takšno zbliževanje ni le reprezentativno. O teh pri pobratenju mest Kranja in La Ciotata prav gotovo ne moremo govoriti, vsaj po tem kar so pokazali prvi koraki v tem zbližanju. Gre za izmenjavo izkušenj v komunalnem upravljanju, komunalnih uslugah, urbanističnih načrtih, prosveti, kulturi, športu, umetnosti, turizmu itd.

Dogovori o pobratenju so trajali skoraj leto dni, 14. julija letos pa so dobili svoj pečat. Prišlo je tudi že do prve izmenjave. Iz kranjske občine je 40 otrok na tritedenskem bivanju v La Ciotatu, nekaj manj francoskih otrok pa v Kranju. Čeprav so to le otroci, vseeno lahko trdimo, da je takšno zbliževanje med narodi najuspešnejše v krepitvi miru. Pri tem pa ne smemo pozabiti, za koliko se bo povečalo obzorje otrok v tem kratkem času, treh tednov. Otroci so videli precejšen del sveta, novih ljudskih običajev in šeg; tistim ki se zanimajo za tuje jezike, bo to sodelovanje prav gotovo tudi v veliko korist in končno — otroci so videli med potovanjem tudi Trst, Benetke, Milano, Toulon, Marseille itd.

Predstavniki obeh mest so zdaj v dogovoru za novo izmenjavo in sicer sindikalnih predstavnikov. Vse kaže, da bo do te izmenjave prišlo spomladi prihodnjega leta. Marsikdo se bo vprašal, če bo imelo to za Kranjčane lahko kakšno korist. Prav gotovo, čeprav vemo, da je delavsko upravljanje pri nas precej bolj razvito kot v Franciji. Vendar ne smemo pozabiti, da je La Ciotat predvsem delavsko mesto, saj je prav tam ena največjih ladjedelnic v Franciji in da je tudi delavsko upravljanje dokaj močno razvito. Med drugim pa je med delavstvom precejšnje število komunistov, ki imajo precej svojih članov tudi v mestnem odboru.

Nadalje je že predvidena izmenjava del likovnih umetnikov. Ker je La Ciotat na azurni obali, je v tem mestecu vsako leto med poletjem turistična dejavnost zelo razgibana. Malo poznano pa je nam kot tudi njim, kakšno podobo ima njihovo ali naše mesto z okolico, kakšno je življenje ljudi, njihovi običaji in podobno. Dela, ki jih bodo na tromesečni razstavi prihodnje leto naši likovniki razstavili v La Ciotatu, francoski pa v Kranju, bodo prebivalcem obeh mest vse to najbolj približala.

Tako se bodo odslej skupine prebivalcev različnih strok obeh mest izmenjavale druga za drugo. Z neposrednim zbliževanjem bodo prebivalci obeh mest krepili prijateljske odnose, s tem pa doprinesli tudi skromen delček h krepitvi miru na svetu. FaBo

Pred dnevi je francoske otroke, ki so na tritedenskem obisku v Kranju obiskal predsednik ObLO, tov. Franc Puhar

Prvi partizan, ki je prišel v osvobojeni Kranj je bil Franc Puhar-Aci, sedanji predsednik Občinskega ljudskega odbora. Ob praznovanju letošnjega občinskega praznika smo ga prosili, naj nam pove eno izmed dogodivščin iz partizanskega življenja.

»Bilo je 1944. leta. Bil sem v skupini varnostne obveščevalne službe. V vsaki takih skupin smo bili štirje (v naši je bil tudi sedanji major LM v Kranju tov. Matija Suhadolnik) in nekega dne smo se v okolici Predoselj našli z drugo tako skupino. Zvedeli smo, da se bo žandarmerija iz gasilskega doma v Predosljah preselila v »farovž«. Sklenili smo, da bomo to preprečili in zato požgali župnišče.

Zvečer smo naredili zasedo okoli gasilskega doma. Z dveh strani smo postavili mitraljeze in še eno brzostrelko. Ostalih pet pa nas je začelo nositi slamo in drva okoli ‚farovža'. Z drogovi smo že tudi omajali okenske mreže in ko je nekdo od tovarišev zlezel skozi okno v župnišče, da bi polil bencin, so se v prvem nadstropju odprla okna in na nas so se vsule bombe.

Žandarji so se bili že preselili v župnišče, vendar se niso upali prej pokazati kot šele, ko so videli, da jim bo pod nogami zagorelo. Zaseda ob gasilskem domu je stražila prazno poslopje, akcija nam zato seveda ni uspela.« FaBo

GLAS GORENJSKE

ZADNJA STRAN

NE POZNATA SE

Kot vemo se kače hranijo z mišmi in drugimi podobnimi živalmi. Zato se jih miši prav tako bojijo kot mačk. Ta strah pa ni instinktiven, ampak posledica izkušenj. Poskus je to potrdil: malo miško so spustili h kobri. Brez strahu se je povzpela nanjo; kača pa ji tudi v resnici ni storila ničesar. Seveda ni kobra prej še nikoli videla miši niti miš kače.

Slike NA MAGNETNEM TRAKU

Magnetofon je še razmeroma mlada tehnična pridobitev, ki pa se je zelo hitro razširila. Magnetofon, naprava, ki posnema zvoke, na magnetni trak, in posnetke tudi oddaja, »igra«, je že precej izpodrinil gramofonske plošče. Magnetofona danes ne morejo več pogrešati na radijskih postajah in marsikje tam, kjer je treba natančno posneti govore itd.

Zdaj pa angleški inženirji poročajo o izumu, ki bo še celo pomembnejši od magnetofona; posrečilo se jim je posneti na magnetni trak tudi slike. To je izrednega pomena za televizijo. Doslej so pripravljali večino televizijskih oddaj tako, da so najprej posneli na film. Preden so pa lahko začeli oddajati silke, je bilo treba film še razviti. To je povzročalo večje ali manjše zamude, da niso mogli vselej oddajati neposredno raznih prireditev. Nova naprava pa omogoča, da lahko posnete slike tudi neposredno oddajajo z magnetnega traku, podobno kakor z magnetofonom posnet zvok. Slike pa je tudi mogoče prenašati s trakom in trak neposredno po prenosu (n. pr. z letalom) uporabiti v televizijski oddaji.

NOVA KATASTROFA

Londonski univerzitetni profesor Foga je nekje zapisal, da bi na mestu, kjer raste danes ena rastlina, lahko uspevalo kar 25-krat več rastlin, če bi bilo dovolj dioksida. Tega pa je dovolj v dimu tovarn. Treba bi bilo torej napeljati na polja ogromne količine dima, ki se dan na dan vali iz tovarniških dimnikov, odstraniti nekatere škodljive primesi in dosegli bi petindvajsetkratni pridelek!

Če se bo industrializacija razvijala s takim tempom kot doslej, bo do leta 2000 količina ogljikovega dioksida v zraku za dvajset odstotkov večja. Toliko bolje za rastline, toda toliko slabše za nas! Ogljikov dioksid namreč vsrkava toploto, ki jo izžareva Zemlja. Ob tolikšni množini ogljikovega dioksida pa Zemlja ne bi več oddajala toplote v vsemirje, temveč bi jo zrak zadržal. To pomeni, da bi se ledeni čepiči na tečajnikih stopili in bi se morska gladina dvignila za poldrug meter. Torej nov svetovni potop!

Iz Amerike v Evropo pod morjem

Tretja ameriška podmornica na atomski pogon »Stike« je pretekli mesec preplula Atlantski ocean od Amerike do Evrope v osmih dneh in 11 urah, ne da bi izplavala na površino. Elektronski tehnik ing. Davig Seymour je po srečnem prispetju v Anglijo izjavil, da je s to potjo dokazana sposobnost plovbe atomskih podmornic na večje razdalje. »Laik bi menil«, je dejal ing. Seymour »da mora biti osemdnevno bivanje v morski globini dolgočasno, pa ni tako. Posadka je dan in noč — seveda izmenično — popolnoma zaposlena, kajti opazovati je treba okoli sto tisoč najsodobnejših aparatov in instrumentov, to pa zahteva vso pozornost visokokvalificiranih pomorskih strokovnjakov. Razen tega je treba proučevati veliko novih stvari, za dolgočasje torej ni časa.«

Podmornica je dolga 103 metre in ima 3180 ton. Potovanje je poteklo mirno. Niso pa objavili, koliko je bila proga dolga, v kakšni globini je podmornica plula in s kakšno hitrostjo.

ZA RAZVEDRILO

ZMEROM SE KDO NAJDE

Slabotno dekletce je potiskalo težek voziček po klancu. Le s težavo se je pomikala dalje. Neznanec je stopil k njej in ji pomagal vleči voz na vrh klanca. Na vrhu se je oddahnil in rekel ljudem, ki so se nabrali:

»Sramota! Ljudje puste, da se otroci tako mučijo. Ali nisi mogla reči poslovodji, da je to preteško zate?«

»Saj sem mu rekla!«

»Pa kaj ti je odgovoril?«

»Rekel mi je: Le pojdi, nič se ne boj! Pod klancem se bo že dobil kakšen osel, ki ti bo pomagal.«

PRITOŽNA KNJIGA

V restavraciji je nekdo zahteval pritožno knjigo.

»Kaj pa je napisal vanjo,« vpraša šef natakarja.

»Napisal ni nič,« odgovori natakar, »samo svoj zrezek je prilepil vanjo.«

Zanimivosti

ELEKTRONSKI MOŽGANI, KI RAZLIKUJEJO ZVOKE

Znanstveni sodelavci nekega tehnološkega inštituta v ZDA so izdelali elektronske možgane, ki razlikujejo glasove ljudi. Dognano je, da ta elektronski stroj daje prave odgovore v 98 % primerov. Za ta poizkus so porabili elektronski stroj tipa TX-0. Poizkus je bil napravljen na sledeč način: glasove 10 govornikov so posneli na magnetofonski trak, zatem pa so elektronskim možganom »ukazali«, naj obnove izgovorjene besede. Stroj je nalogo zadovoljivo izvršil.

ZDRAVILO PROTI GRIPI

Znanstveniki britanskega raziskovalnega centra za proučevanje virusa gripe napovedujejo, da bodo kmalu postregli z učinkovitim zdravilom proti tej bolezni. Dr. Isaak in Barke pravita, da že imata vodeno tekočino, imenovano »interfer«, ki je pri laboratorijskih poskusih zanesljivo uničevala viruse gripe.

SLUŠNI APARAT NA SONČNI POGON

Neko ameriško podjetje, ki izdeluje akustične pripomočke, je poslalo na trg nov aparat za ojačanje sluha. Vgrajen je v okvire navadnih ali temnih naočnikov, pogonsko energijo pa mu daje sonce. Silikonske celice delujejo po istem principu kot sončna baterija ameriške rakete »Vanguard«. V deževnih dneh prevzame delo silikonskih celic miniaturna baterija, ki je tudi vgrajena v okvir.

TABLETE ZA PRANJE PERILA

Neki ameriški kemik zatrjuje, da je izdelal tablete, ki pospešujejo potenje, hkrati pa dodajajo znoju kemično snov, ki srajco očisti že kar na telesu.

OPERACIJA Z »RENTGENSKIM NOŽEM«

Sovjetski biolog Pavel Minajev operira živali brez kirurških instrumentov. S posebnim aparatom usmerja rentgenske žarke na določena mesta telesa. Po tej metodi so že operirali možganske tumorje. Pri prodiranju v globino organizma »rentgenski nož« ne poškoduje kože in kosti, niti ne pušča za seboj ran in okvar. Rentgenski žarki pri »operaciji« ne prizadenejo poskusnim živalim nobenih bolečin. V moskovskem institutu za biofiziko so operirali z rentgenskimi žarki že kakih tisoč živali. Poskusi so pokazali, da je možno to metodo uporabljati tudi na klinikah.

IZ BESNIŠKE ZGODOVINE

Besnica praznuje turistični teden. Vsa zadnja leta si Besničani prizadevajo, da bi na svojem področju razvili turistično dejavnost. To jim tudi uspeva; vsako leto privabi ta kotiček pod Joštom več ljudi, ki iščejo počitek v miru med hladnimi gozdovi.

Ob tej priložnosti nam je Besničan Franc Kozjek, ki pa že 40 let živi v Srbiji, poslal nekaj zgodbic, v katerih popisuje, kako so živeli Besničani nekdaj.

— — —

V letih od 1888 do 1891 je bil župan v Besnici Jakob Grašič (Ros). Pri njem so se navadno ustavljali orožniki, kadar so pri hajali v Besnico. Tudi jeseni 1888, ko so pri Rosu ličkali koruzo, so prišli. Fantje in dekleta so se ravno pogovarjali o cesarju, kajti prav tedaj je cesar Franc Jožef proslavljal 40-letnico vladanja. Pogovarjali so se o dvoru, o sijaju na dvoru in običajih. Domača dekla Jera, kateri se je zdelo to malo verjetno, se je odrezala: »Zame sta cesar in drek isto.«

Orožnik jo je aretiral in odpeljal v Kranj, kjer je zaradi »grešnih« besed zoper cesarja sedela šest mesecev.

— — —

Matijevčeva Johana se ni možila. Predolgo je čakala, tako da jo kljub hiši in zemlji nihče ni vzel. Ko jih je imela nekaj nad 40, se je odločila ,da se izseli v Ameriko, kjer je tedaj že živelo blizu 50 Besničanov. Prodala je živino, poljedelsko orodje in kos zemlje, pa tudi zadolžila se je. Po borih 5 mesecih se je Johana vrnila. Na vprašanje, kako je bilo, pa je povedala tole: »Zame ni Amerika. Tam se z nikomer ne moreš pogovarjati, delati pa moraš kakor črna živina.«

Besničani so se kaj pogosto v preteklem in začetku našega stoletja izseljevali. Tako omenja Franc Pokoren v »Zgodovini Besnice,« da je štela leta 1802 Besnica 674 prebivalcev, l. 1901 pa komaj 615, čeprav je bilo v teh letih 303 rojenih otrok. Marsikdo si je obetal od tujine preveč in, ker ni imel denarja kakor Matijevčeva Johana, da bi se vrnil, je izginil.«

— — —

Danes jim ni več treba v tujino s trebuhom za kruhom. Nekateri delajo v kranjskih tovarnah, ostali pa si doma z odličnim sadjem in obširnimi zdravimi gozdovi služijo kruh. Nov vir dohodkov za ta del kranjske občine pa predstavlja turizem in je zategadelj marljivost turističnega društva v Besnici res vredna pohvale.

SLAP »SUM«

FRANK OWEN:

30

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

obleka, čevlji, gumijasti škornji, radijski sprejemnik in oddajnik, detonatorji, revolver, strelivo, lopata, denar, izkaznica, letalska obleka, čelada za skok s padalom čokolada itd. Ko sem napravil seznam, je prišel von Grunen v spremstvu mojega padalskega učitelja Wolfganga in odpeljali smo se v Dieppe.

Čez teden dni smo se vrnili in prinesli s seboj vse potrebne stvari. Česar nismo mogli najti v Dieppu, so našli v Parizu. Od nekod so dobili štiri britanske radijske oddajnike in ameriški avtomatični revolver. Listine so pripadale nekemu padlemu vojaku. V listnici, ki so mi jo bili dali, so bila pisma nekega kanadskega Škota iz Montreala. V njegovem pisanju je bilo govora o nočnih izletih po Londonu in očitno je bilo, kako mu je presedalo čakanje na začetek boja. Vmes je bilo tudi nekaj pretresljivih pisem njegove žene in otrok in naslov njegove prijateljice v Hammersmithu. Vsi smo se smejali sila zabavni razglednici, na kateri je pisalo:

»S TEM DOVOLJUJEM SVOJEMU MOŽU JACKU M. — DA KADI, PIJE IN PSUJE IN DA SE ZABAVA S SLEHERNO ŽENSKO, KI MU JE PREKLEMANSKO VŠEČ.«

To listino je podpisala vojakova žena.

Iz teh odpadkov sem napravil zbirko skupaj, zraven je bil tudi račun nekega londonskega hotela. Vse to sem zaklenil v blagajno.

O mojem poslanstvu so obširno razpravljali in poveljstvo vojnega letalstva je poslalo fotografske posnetke tovarniških naprav De Havilland v Hatfieldu, blizu Londona. Posnetki so bili zelo dobri in nad posameznimi poslopji je bilo zapisano, kaj v njih delajo. Razne strojne delavnice, montažna delavnica, pisarna, dvorana za poskuse in zaloge lesa, — vse je bilo jasno označeno, razen tega je bil zraven tudi ogromen posnetek predmestja z vsemi ulicami, ki so držale v Hatfield.

Kot sem že rekel, so predlagali, naj bi skušal vreči v zrak parne kotle, če bi se mi pa to ne posrečilo, pa električno centralo. Lahko bi zažgal tudi skladišče lesa. Mimo tega so debatirali o mojem pristanku; kaj mislim, kje bi bil najprimernejši kraj za to? Rekli so mi, naj izberem tri kraje. Izbral sem Cambridge, Torquay ali kak kraj v Midlandu. Rekli so, da mi bodo tik pred odhodom sporočili, kje bom pristal.

Pričakujoč odhod, sem postal zelo nemiren; mojo prostost so še občutljiveje omejili in nekega dne sem se pritoževal v razgovoru s von Grunenom zavoljo tega zavlačevanja. Med mojim vežbanjem so datum odhoda že večkrat določili, toda iz neznanih razlogov vedno odgodili. Da bi zadevo pospešil, sem dajal von Grunenu kar najbolj nore predloge, ponudil sem se celo, naj me pošljejo kot prostovoljca na vzhodno fronto — dobro sem namreč vedel, da ne bi nikoli odobril takšne neumnosti. Govoril mi je, da je prav tako nestrpen kakor jaz, ker da bi že moral biti »na tej poti«, da pa je smola v tem, da Nemci trenutno nimajo nobnega tipa letala, ki bi ustrezalo za polet proti Angliji. Tako sem moral besneti in čakati.

Nekega večera se je pojavil Francoz Coussins, ki je bil izvežban za sabotersko delo, z dvema drugima učencema, ki sta prav tako delala za Dienststelle. Eden izmed njiju, plavolas mladenič, je bil videti dokaj sramežljiv, ko je sedel k večerji; mislim, da so se ti fantje tedaj ukvarjali s separatistično propagando. Nemci so si namreč na vse kriplje prizadevali, da bi razbili francosko solidarnost. Coussins je delal v majhnem od nacistov kontroliranem dnevniku, ki se je zavzemal za odcepitev keltske Bretagne od Francije.

V tistih mesecih so se vojni dogodki zasukali v novo, senzacionalno smer. Zavezniki so se izkrcali v Severni Afriki in se tokrat obdržali na kopnem. Odmev te invazije je bilo opaziti med sodelavci vichyske vlade. Admiral Darland je bil tedaj na inšpekcijskem potovanju po Alžiriji. Ker je uvidel, da je Nemčija dejansko izgubila vojno, hkrati pa je nedvomno vroče želel rešiti lastno kožo, je prebegnil k zaveznikom skupaj z več drugimi vichyjskimi funkcionarji.

Tej akciji je sledil strahoten obračun z vsemi tistimi, ki so imeli smolo, da so bili še v Franciji. Vichy je proglasil begunce za izdajalce; častniki pod nadzorstvom Danrnanda in Beata, voditeljev majhne francoske nacistične stranke so zahtevali od vojske, naj se postavi po robu Britancem. Tudi Nemci so brž udarili. Sklenili so zgrabiti tudi dotlej nezasedeno področje Francije. Zavoljo te medigre so spet odložili moje, že tolikokrat odgodeno potovanje v Anglijo.

Šele 5. decembra 1942 me je von Grunen poklical v svojo sobo in rekel, da mi bo moral vzeti mero za uniformo. Med nami so krožile številne govorice in ugibanja. Thomas in von Grunen tega ukrepa nista prav nič obrazložila. Osmega decembra sem dobil uniformo nemškega podčastnika, ki se mi je dovršeno podala. Bila je izdelana iz običajnega zelenega blaga za fronto, ovratnik pa je bil obrobljen z zlatom. Rokav je obrobljal širok rumen trak s kljukastim križem, vrh tega pa so mi dali tudi pas s torbico za avtomatični revolver.

Oblekel sem se v svoji sobi .Ko so se posli oddaljili, me je Thomas poučil, kako moram pozdravljati. Ker sem nosil trak esesovskih oddelkov, sem moral pozdravljati vse častnike z iztegnjeno roko. Po tem pouku sem se vadil v pozdravljanju s puško. Te vaja so fante imenitno zabavale. Von Grunen pa je izjavil, da sem videti elegantnejši od esesovcev samih.